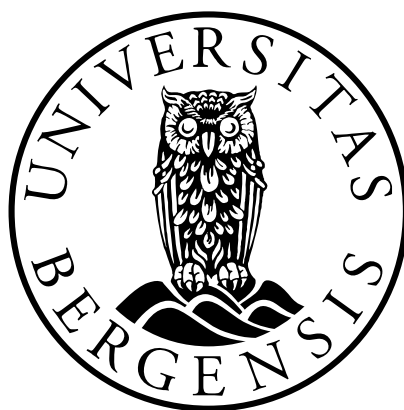

Det offentliges oppdragsgiveransvar

- *En analyse av erstatningsrettslig identifikasjon mellom offentlig oppdragsgiver og privat oppdragstaker*

Kandidatnummer: 231

Antall ord: 14 936

JUS399 Masteroppgave
Det juridiske fakultet

UNIVERSITETET I BERGEN

10.05.2022

1	<u>INNLEDNING</u>	3
1.1	FREMSTILLINGENS AKTUALITET OG PROBLEMSTILLING	3
1.2	BEGREPSFORKLARINGER OG FREMSTILLINGENS RAMMER	4
1.3	VIDERE FREMSTILLING	5
2	<u>OPPDRAKSGIVERANSVARET DE LEGE LATA</u>	7
2.1	RETTLIGE OG METODISKE UTGANGSPUNKTER	7
2.2	FORARBEIDER	7
2.2.1	STATSANSVARsutredningen	7
2.2.2	INNstilling II	8
2.2.3	OT.PRP. NR. 48 (1965-1966)	10
2.2.4	FORARBEIDENES BETYDNING FOR GJELDENE RETT	12
2.3	PRAKSIS	13
2.3.1	SOMB 1983 S. 76	13
2.3.2	RG 1953 S. 389	14
2.3.3	RT. 1967 S. 597	16
2.3.4	RT. 2000 S. 253	17
2.3.5	PRAKSIS SIN BETYDNING FOR GJELDENE RETT	18
2.4	JURIDISK TEORI	19
2.4.1	HAGSTRØM	19
2.4.2	HAGSTRØM OG STENVIK	20
2.4.3	ASKELAND	21
2.4.4	TEORIENS BETYDNING FOR GJELDENE RETT	22
2.5	KONKLUSJON OM GJELDENE RETT	22
3	<u>OPPDRAKSGIVERANSVARET DE LEGE FERENDA</u>	24
3.1	INNLEDNING OG METODISK TILNÆRMING	24
3.2	OVERSIKT OVER AKTUELLE HENSYN	25
3.3	OPPDRAKSGIVERANSVARET I UTENLANDSK RETT	25
3.3.1	INNLEDNING	25
3.3.2	DANSK RETT	26
3.3.3	SVENSK RETT	28
3.3.4	ENGELSK RETT	29
3.3.5	KONKLUSJON	31
3.4	NÆRMERE OM AKTUELLE HENSYN	32
3.4.1	KONTROLL – OG INSTRUKSJONSMYNDIGHET	32
3.4.2	INTERESSEHENSYNET	33
3.4.3	DEKNINGSHENSYNET	34
3.4.4	SKADELIDTES FORVENTNINGER	35
3.4.5	BEVISHENSYNET	36
3.4.6	PREVENsjONSHENSYNET	37

3.4.7	PULVERISERINGSHENSYNET.....	38
3.4.8	KONKLUSJON.....	38
3.5	SENTRALE TREKK VED TILGRESENDE ANSVARSGRUNNLAG.....	39
3.5.1	INNLEDNING	39
3.5.2	ARBEIDSTAKERBEGREPET.....	40
3.5.3	KONTRAKTSANALOGI.....	41
3.5.4	VIRKSOMHETENS RISIKO OG RISIKOTILKNYTNING	44
3.5.5	KONKLUSJON.....	45
3.6	KONKLUSJON DE LEGE FERENDA	46
4	<u>KILDELISTE .....</u>	48

1 INNLEDNING

1.1 FREMSTILLINGENS AKTUALITET OG PROBLEMSTILLING

Norge ble i løpet av det 20. århundret en velutviklet velferdsstat. Et demokratisk velferdssamfunn krever en forvaltning som sikrer effektiv og økonomisk utnyttelse av sine ressurser. Det ble et politisk ønske om at dette best kunne oppnås gjennom et mer utstrakt samarbeid mellom offentlig og privat sektor. Historisk sett er et omfattende offentlig-privat samarbeid med andre ord nytt.¹ Der det tidligere var vanlig praksis at et offentlig organ selv utførte arbeid som var offentlig anliggende, har det i nyere tid blitt vanligere at oppgaver blir delegert til private aktører. En privat aktør har gjerne en spesialkompetanse til å gjennomføre komplekse oppdrag, som det offentlige ikke nødvendigvis besitter. I tillegg skapes det konkurranse mellom aktuelle oppdragstakere, som sikrer økonomisk og effektiv utførelse av den gitte oppgaven. Også andre praktiske grunner kan tilsi slik delegering av arbeidsoppgaver, som for eksempel tidligere igangsetting av offentlige prosjekter.

Delegering av oppgaver fra offentlig til privat sektor er samfunnsmessig gunstig, men kan reise blant annet erstatningsrettslige problemstillinger. Fremstillingen skal dreie seg om situasjonen der en privat oppdragstaker uaktsomt forvolder skade på en tredjepart på oppdrag fra det offentlige, slik at det oppstår et erstatningskrav mot skadevolder. Et eksempel kan være en privat snømåkingsvirksomhet som uaktsomt skader et hus i forbindelse med et måkeoppdrag fra det offentlige. Når huseier har krav på erstatning, kan det oppstå et spørsmål om mot hvem kravet skal rettes. Oppdragstaker kan ha fått helt eller delvis svekket evne til å utbetale et erstatningskrav, eller det kan for skadelidte fremstå som naturlig å kreve erstatning fra det offentlige. Fremstillingen søker å oppnå større klarhet i hvor et erstatningskrav kan eller bør rettes i en slik situasjon, fordi det ikke finnes en generell og lovfestet regel om oppdragsgiveransvar. Den overordnede problemstillingen for fremstillingen blir da om en offentlig oppdragsgiver kan eller bør identifiseres med en privat oppdragstaker, der sistnevnte uaktsomt forvolder en erstatningsbetinget skade på en uavhengig tredjepart. Det vil komme frem at det etter mitt skjønn er lite grunnlag for at det finnes et ulovfestet oppdragsgiveransvar, mens det er mer åpent om det *bør* gjelde et slikt ansvarsgrunnlag.

---

¹ Holle (2013) s. 15-16.

1.2 BEGREPSFORKLARINGER OG FREMSTILLINGENS RAMMER

Kjernebegrepet i fremstillingen er aktiv identifikasjon, som innebærer at et rettssubjekt står ansvarlig for et annet rettssubjekts erstatningsbetingede handling. Identifikasjonsspørsmålet kommer dermed på spissen i situasjonene prinsipal selv ikke kan klandres for egen opptreden. Det er derfor en forutsetning for fremstillingen at det offentlige ikke har opptrådt uaktsomt. Passiv identifikasjon innebærer på sin side spørsmålet om skadelidte kan identifiseres med en tredjepersons medvirkning til skaden, slik at erstatningskravet kan lempes. Dette er ikke relevant for min problemstilling. I fremstillingen vil den offentlige oppdragsgiver nevnes gjennomgående. Her siktes det til statlige eller kommunale organer, som har delegert bort oppgaver de primært er ment å utføre selv. Oppdragsgiveransvaret er et spørsmål som selvsagt også aktualiseres der oppdragsgiver er privat, men denne fremstillingen tar sikte på de særlige hensyn som gjør seg gjeldende når oppdragsgiver er et offentlig organ. Videre dreier fremstillingen seg om oppgavedelegering til privat oppdragstaker. Dette vil si at vedkommende ikke er en offentlig «arbeidstaker» som omfattes av arbeidsgiveransvaret i skadeserstatningsloven § 2-1 nr. 3,² men er en selvstendig aktør som har blitt hyret for å gjennomføre en forpliktelse.³ I eksemplifisering av identifikasjonstilfeller vil også begrepene prinsipal og aktør benyttes, som er henholdsvis over – og underordnet part i forholdet. Skadelidte i denne sammenhengen vil typisk være en annen virksomhet eller alminnelig borger som blir utsatt for person – eller tingskade etter oppdragstakers uaktsomme skadeforvoldelse.

Mellom en offentlig oppdragsgiver og privat oppdragstaker vil det alltid være et kontraktsforhold. Et kontraktsforhold i denne sammenheng reiser i seg selv spørsmål om tolkning av ansvarsfraskrivelsesklausuler, for å avgjøre hvem av prinsipal og aktør som bærer risiko for skade. Denne fremstillingen avgrenser mot dette kontraktsrettslige spørsmålet, og forutsetter dermed skade *utenfor kontrakt*. Det er kravet fra skadelidte som er i fokus, og om dette kravet skal rettes mot det offentlige som oppdragsgiver eller skadevoldende oppdragstaker. Et annet tilgrensende spørsmål til min problemstilling er hvorvidt en offentlig oppgave i det hele tatt kan delegeres bort. Fremstillingen forutsetter også at typetilfellene av

---

² Lov 13. juni 1969 nr. 26 om skadeserstatning.

³ Se imidlertid grensedragningen mellom arbeidsgiver og oppdragsgiver i punkt 3.5.2.

virksomhet som skal drøftes kan delegeres rettmessig.⁴ Det avgjørende er heller om disse oppgavene kan delegeres *med ansvarsbefriende virkning*.

Oppdragsgiveransvar er på enkelte spesialområder lovfestet. Både skipsreders ansvar og rettighetshavers ansvar ved petroleumsvirksomhet er regulert i henholdsvis sjøloven § 151 og petroleumsloven § 10-9.⁵ Et tilsvarende ansvarsgrunnlag finnes i naboloven § 2 jf. § 9.⁶ Fremstillingen vil ikke behandle disse særreguleringene, men heller dreie seg om det generelt eller spesielt er et oppdragsgiveransvar for det offentlig på ulovfestet grunnlag.

Endelig er det sikker rett at erstatningsansvar er betinget av et ansvarsgrunnlag, en erstatningsrettslig relevant skade og en årsakssammenheng mellom ansvarsgrunnlaget og skaden. Denne fremstillingen dreier seg om spørsmålet om ansvarsgrunnlag. De øvrige grunnvilkårene for erstatning behandles ikke.

1.3 VIDERE FREMSTILLING

Den videre fremstillingen vil ha to hoveddeler. Den første hoveddelen vil være en rettsdogmatisk analyse (*de lege lata*). Hovedspørsmålet i denne delen blir om det offentlige som oppdragsgiver ut fra gjeldende rett kan identifiseres med en privat oppdragstaker, der sistnevnte uaktsomt forvolder en erstatningsbetinget skade på en utenforstående tredjepart. Formålet her er ikke selv å danne en konkret regel, men heller undersøke om det eksisterer et oppdragsgiveransvar i etablert rett, basert på tolkning av forarbeider, rettspraksis og juridisk teori.

Den andre hoveddelen vil være en rettspolitisk analyse (*de lege ferenda*). Hovedspørsmålet her blir om den offentlige oppdragsgiver *bør* identifiseres med den private oppdragstaker, der sistnevnte uaktsomt forvolder en erstatningsbetinget skade på en utenforstående tredjepart. Det avgjørende for dette spørsmålet vil være hvorvidt det foreligger særskilte hensyn som tilsier erstatningsansvar for det offentlige. Denne analysen vil også bygge på analogi fra tilgrensende ansvarsgrunnlag, samt en komparativ analyse fra andre rettskulturers synspunkter på problemstillingen.

---

⁴ Typetilfellene presenteres i punkt 1.3.

⁵ Lov 24. juni 1994 nr. 39 om sjøfarten og lov 29. november 1996 nr. 72 om petroleumsvirksomhet.

⁶ Lov 16. juni 1961 nr. 15 om rettshøve mellom grannar.

Et gjennomgående spørsmål i begge hoveddelene vil være *når* et offentlig oppdragsgiveransvar foreligger eller bør foreligge. Skal det gjelde et eventuelt oppdragsgiveransvar generelt for alle delegerte oppgaver, eller kun for spesielle typetilfeller? Som et analytisk grep vil fremstillingen fokusere på service – og kontrollvirksomhet, herunder spesielt redningstjenester og skipskontroll. Begrunnelsen for valget av virksomhetstypene er todelt. For det første behandles disse virksomhetene nærmere i forarbeider og litteratur. For det andre illustrerer de forskjellen på virksomhet som både private og offentlige utfører, og virksomhet som eksklusivt tilhører det offentlige. Betydningen av dette vil fremkomme i den rettspolitiske delen.

2 OPPDRAGSGIVERANSVARET DE LEGE LATA

2.1 RETTSLIGE OG METODISKE UTGANGSPUNKTER

Etter sikker rett er den klare hovedregelen i norsk rett at skadevolder har ansvaret for egen skadeforvoldelse. Hovedregelen er i Rt. 1967 s. 597 konkretisert for tilfeller som problematiserer erstatningsansvar for selvstendige tredjepersoner:⁷

Jeg er således enig i at det som alminnelig regel må antas at ansvaret for skade som voldes tredjemann under utførelsen av en entreprise påhviler entreprenøren, og at dette ansvar ikke uten videre overføres på oppdragsgiveren ved at han gir spesielle anvisninger med hensyn til fremgangsmåten under arbeidet.

Dette må gjelde både for privat og offentlig oppdragsgiver. For fremstillingens problemstilling vil dette rettslige utgangspunktet bety at den offentlige oppdragsgiver som hovedregel ikke kan identifiseres med den private oppdragstakers uaktsomhet. Siktemålet med fremstillingens del 2 blir å undersøke om det eksisterer et ansvarsgrunnlag som unntar hovedregelen. Et erstatningsrettslig ansvarsgrunnlag må bygge på et primært rettsgrunnlag. I motsetning til på strafferettens område, hvor rettsvirkning krever lovhjemmel, kan det primære rettsgrunnlaget på erstatningsrettens område være ulovfestet.⁸ Å fravike en hovedregel og oppstille en identifikasjonsregel på ulovfestet grunnlag krever imidlertid en særskilt begrunnelse.⁹ Spørsmålet i del 2 blir om det i gjeldende rett finnes klare nok rettslige holdepunkter til å fravike hovedregelen, og dermed pålegge det offentlige et generelt eller spesielt oppdragsgiveransvar på ulovfestet grunnlag.

2.2 FORARBEIDER

2.2.1 STATSANSVARSUTREDNINGEN

I NUT 1958: 8 fikk en komité mandat til å utrede spørsmålet om statens og kommunens erstatningsansvar. Problemstillingen var hva som var gjeldende rett generelt på området, herunder situasjonen denne fremstillingen retter seg mot. På s. 18 kommer komitéen inn på det offentliges ansvar for selvstendige rettssubjekters virksomhet. Valget ble å avstå fra slik

---

⁷ Rt. 1967 s. 597 s. 598. Det rettslige utgangspunktet følger også av NUT 1964: 3 s. 23.

⁸ Kongeriket Norges Grunnlov av 17. mai 1814 § 96.

⁹ NUT 1964: 3 s. 18.

lovgivning, fordi behovet ikke var til stede. Det blir nevnt på s. 19 at en generell regel om oppdragsgiveransvar er «umulig», da delegert virksomhet har så ulik karakter. Komitéen fremmer likevel et lovforslag generelt om et offentlig erstatningsansvar:¹⁰

Stat eller kommune er erstatningsansvarlig når det i det offentliges virksomhet voldes skade på uforsvarlig måte i forhold til skadelidte, enten ved forsett eller uaktsomhet fra noen som har opptrådt på det offentliges vegne, eller ved at de krav som med rimelighet kan stilles til tjenesten er tilsidesatt.

Et naturlig spørsmål blir hva forarbeidene legger i å opptre «på det offentliges vegne». Dersom en oppdragstaker falt inn under ordlyden, ville bestemmelsen også omfattet oppdragstilfellene. Forarbeidene mener som et klart utgangspunkt at en selvstendig oppdragstaker ikke handler på det offentliges vegne, selv om prosessen er igangsatt av det offentlige. Det blir imidlertid nevnt at «[s]ærlige forhold kan imidlertid tilsi en annen bedømmelse».¹¹ Komitéen mener for eksempel at offentlig overdragelse av veivedlikehold av statens veinett til en privat oppdragstaker, kan tenkes å skje på det offentliges vegne. Den mener det er «anstrengt og urealistisk» at delegering i slike tilfeller kan skje med ansvarsbefriende virkning for offentlig sektor.

Denne delen av utredningen er interessant av flere grunner. For det første synes det fortsatt å være en klar tilbakeholdenhet med å identifisere offentlig oppdragsgiver med private oppdragstakere, i tråd med den alminnelige hovedregelen. På en annen side åpner komitéen for at et slikt identifikasjonsansvar kan gjøres gjeldende, under spesielle omstendigheter. Forarbeidsuttalelsene må etter mitt skjønn tolkes slik at virksomhet som i hovedsak styres av det offentlige kan tenkes å bli underlagt et oppdragsgiveransvar, der veivedlikehold er et eksempel på et typetilfelle. Noen klarere retningslinjer for hvilke andre virksomheter som kunne falle inn under samme kategori, nevnes likevel ikke.

2.2.2 INNSTILLING II

NUT 1964: 3 (Innstilling II) var enda et ledd i prosessen frem mot lovfestede erstatningsregler. Komitéens mandat var utredning av spørsmålet om barns, foreldres og arbeidsgivers erstatningsansvar, men kommer også inn på erstatningsansvar for privat

---

¹⁰ NUT 1958: 8 s. 22.

¹¹ NUT 1958: 8 s. 36.

oppdragstaker. I innstillingens del III punkt 5 var spørsmålet om arbeidsgiver burde ha erstatningsansvar for selvstendig oppdragstaker. Spørsmålet gjaldt situasjoner der arbeidsgiver både var offentlig og privat. Det ble konstatert at en selvstendig oppdragstaker ikke faller inn under arbeidstakerbegrepet, og dermed i utgangspunktet faller utenfor en slik bestemmelse. Arbeidsgiveransvarets underliggende hensyn til dekningsvne, bevis - og kontrollmuligheter gjaldt likevel også overfor selvstendige oppdragstakere, og talte ikke mot et oppdragsgiveransvar.¹² Jeg kommer tilbake til disse hensynene i del 3 av fremstillingen.

Selv om et oppdragsgiveransvar ikke kunne falle inn under en lovbestemmelse om arbeidsgiveransvaret i sin alminnelighet, diskuterte komiteen hvorvidt arbeidsgivers forhold til selvstendige oppdragstakere burde reguleres særskilt.¹³ Hvilke retningslinjer som burde gjelde for et slik ansvar ble drøftet, og en rekke alternativer relatert til entreprisetilfeller ble presentert. Ingen av disse alternativene ble foreslått lovfestet. Alternativ (a) gikk ut på at oppdragsgiveransvar kunne foreligge når oppdragstakers virksomhet gikk inn som et «naturlig ledd» i oppdragsgivers virksomhet. Dette ble ansett som for skjønnsmessig til å lovfeste, og det ble knyttet usikkerhet til de praktiske konsekvensene av regelen. I denne forbindelse uttalte komiteén likevel at «[e]t annet spørsmål er hvorvidt domstolene i større eller mindre grad vil kunne tenkes å praktisere [denne regelen] på ulovfestet grunnlag».¹⁴ I likhet med i Statsansvarsutredningen ville ikke komiteén utelukke at et oppdragsgiveransvar gjøres gjeldende, til tross for at det ikke lovfestes.

Et annet alternativ (b) som ble drøftet var at hovedentreprenør skulle være ansvarlig for all virksomhet som ble utført som ledd i den påtatte entreprisen. Forarbeidene skiller tilsynelatende ikke mellom privat og offentlig entreprenør i denne sammenheng. Denne regelen ville imidlertid blitt vanskelig å praktisere på grunn av entreprisekontraktens kompleksitet, og ble heller ikke foreslått lovfestet. Det tredje og siste alternativet (c) handlet om byggherrens ansvar for skader forvoldt under utførelse av arbeidet. Denne regelen så byggherre og anlegget som en enhet, slik at det var naturlig å rette et erstatningskrav mot vedkommende. Det betenkelige ved dette forslaget var sontringen mellom store og små byggherrer, og hvor forskjellig økonomisk belastning et oppdragsgiveransvar ville ha. Dermed ble også dette forslaget satt til side.

---

¹² NUT 1963: 3 s. 23.

¹³ NUT 1964: 3 s. 24-26.

¹⁴ NUT 1964: 3 s. 25.

Komiteén mente likevel at et det var gode grunner til å foreslå et særskilt ansvar for prinsipal for erstatningsbetingede handlinger av andre enn arbeidstaker. Ansvaret skulle gjelde i de tilfeller der prinsipal «i sin ervervsvirksomhet eller som eier eller bruker av fast eiendom har plikt til å treffe tiltak for å forebygge skade eller ulempe».¹⁵ Hovedbegrunnelsen bak regelen var at en prinsipal ikke burde bli stilt erstatningsrettslig annerledes ved bruk av selvstendige oppdragstakere enn ved bruk av egne arbeidstakere, ved plikt til å forebygge skadeforvoldende handling. Det ble også vektlagt at dette neppe ville være urimelig for prinsipal, da den både kan velge økonomisk sterke oppdragstakere, eller sikre seg at oppdragstakere dekker et erstatningskrav gjennom forsikring.¹⁶ Samlet sett virker komiteen i denne utredningen åpen for et utvidet ansvar for prinsipal, sammenlignet med det alminnelige arbeidsgiveransvaret. Dette er synspunktet både på lovfestet og ulovfestet grunnlag. Forskjellen fra Statsansvarsutredningen er at denne innstillingen ikke drøfter det offentlige oppdragsgiveransvar særskilt, men heller generelt for private og offentlige arbeidsgivere. Gjennomgående, både for de nevnte alternativene og det endelige forslaget, er at virksomhetens karakter synes å stå sentralt i vurderingen av ansvaret. Slik jeg tolker innstillingen virker det ikke avgjørende om oppdragsgiver er offentlig eller privat. Etter mitt syn er det likevel nettopp offentlig virksomhets særlige karakter som kan begrunne et offentlig oppdragsgiveransvar. Dette står sentralt i del 3 nedenfor.

2.2.3 OT.PRP. NR. 48 (1965-1966)

Denne proposisjonen er det nyeste forarbeidet til skadeserstatningsloven av 1969, også dette som en del av det nordiske lovgivningssamarbeidet. Proposisjonen tok i punkt IV opp det endelige forslaget fra Innstilling II. Det var fortsatt et oppdragsgiveransvar som en del av arbeidsgiveransvaret som var temaet. En rekke berørte virksomheter fikk uttale seg om spørsmålet, som gjennomgående var kritiske til forslaget. Motargumentet som gikk igjen, var prinsipalens manglende kontroll – og tilsynsmulighet i situasjoner der selvstendig oppdragstaker benyttes.¹⁷ Justisdepartementet selv, som forfattet proposisjonen, så ikke behovet for en slik utvidelse av arbeidsgiveransvaret. Ytterligere var betydningen av det

---

¹⁵ NUT 1964: 3 s. 45.

¹⁶ Jeg vil imidlertid i fremstillingens del 3 argumentere for at dette heller taler mot et oppdragsgiveransvar.

¹⁷ Ot.prp. nr. 48 (1965-1966) s. 40-42.

foreslåtte ansvaret for usikkert og lite analysert. Forslaget var Innstilling II ble forkastet, men med et forbehold:¹⁸

Et mulig ansvar for det offentlige eller en privat arbeidsgiver for skade voldt ved uforsvarlig atferd av en selvstendig oppdragstaker eller hans folk, kan derfor ikke bygges på det lovutkast som her settes fram. Hvorvidt det kan tenkes særlige tilfelle hvor forholdene ligger slik an at domstolene på annet grunnlag vil holde det offentlige/arbeidsgiveren ansvarlig for slik skade, finner man ikke grunn til å gå nærmere inn på i denne sammenheng.

Som det har blitt vist av tidligere forarbeider, blir det også i proposisjonen vist en positiv holdning til identifikasjon mellom offentlig oppdragsgiver og privat oppdragstaker. Klargjøring av retningslinjer ble likevel overlatt til domstolen. Det er et lovfestet ansvar det knyttes betenkeligheter til, både for offentlige og private prinsipaler. En generell regel for offentlig ansvar blir også avfeid, hovedsakelig på grunn av mangfoldet av det offentliges virksomhet og den uklare rekkevidden av et slikt ansvar.¹⁹ Det er påfallende hvor lite skadelidtes interesser blir vektlagt, da et identifikasjonsgrunnlag er ment å gi skadelidte økt beskyttelse.²⁰

Proposisjonen behandler også grundigere visse service – og kontrolltjenester det offentlige yter, herunder blant annet ansvaret for skipskontroll og redningstjenester.²¹ Skipskontroll innebærer klassifisering og konstruksjons – og reglementkontroll av skip. Her drøftes ansvaret for feil begått både av offentlige tjenestemenn og private institusjoner. Departementet hevder at det klare utgangspunktet er at ansvar for private kontrollinstitusjoner ikke foreligger. Det blir imidlertid nevnt at kontrollvirksomhet er en «statsoppgave», der det kan tenkes tilfeller hvor delegering av slike oppgaver ikke bør være ansvarsbefriende.²² Noen nærmere begrunnelse for et slikt synspunkt gis ikke. Det avgjørende synes å være at det offentliges hovedoppgave ved skipskontroll er å tilrettelegge en forsvarlig ordning. En uforsvarlig ordning kan gjøre det offentlige erstatningsansvarlig på culpa-grunnlag, men dette er ikke et identifikasjonsspørsmål.

---

¹⁸ Ot.prp. nr. 48 (1965-1966) s. 42.

¹⁹ Ot.prp. nr. 48 (1965-1966) s. 55.

²⁰ Holle (2013) s. 37.

²¹ Ot.prp. nr. 48 (1965-1966) s. 47 flg.

²² Ot.prp. nr. 48 (1965-1966) s. 59.

Også for serviceytelser blir det gjort særlige bemerkninger rundt det offentliges erstatningsansvar. For private redningstjenester synes gjeldende rett om erstatningsansvar å være enda klarere enn for private institusjoner ved skipskontroll. Feil og mangler fra et privat redningsselskap vil i hovedsak ikke danne grunnlag for offentlig ansvar. Hovedbegrunnelsen er at redningstjenester er samfunnsnyttige og farlige oppdrag, og rimelighetshensyn tilsier dermed ikke ansvar.²³ Jeg vil senere argumentere for at en slik begrunnelse er ulogisk, og at samfunnsnyttige oppgaver heller gir det offentlige en særlig oppfordring til å verne borgerne for skade forårsaket av den private aktøren.

2.2.4 FORARBEIDENES BETYDNING FOR GJELDENE RETT

Spørsmålet blir etter dette hvorvidt forarbeidene utredninger tilsier at det gjelder et ulovfestet oppdragsgiveransvar. Et viktig spørsmål i denne forbindelse er om det er grunnlag for et generelt eller spesielt oppdragsgiveransvar.

Statsansvarsutredningen er knapp i behandlingen, men argumenterer som nevnt klart mot at det kan oppstilles et generelt ansvar. Aktuelle hensyn gjør seg gjeldende i ulik grad for ulike typer oppgaver. Likevel taler utredningen for at det kan knyttes oppdragsgiveransvar til oppgaver som skipskontroll, da dette eksklusivt er en oppgave tillagt offentlig sektor, jf. skipssikkerhetsloven §§ 41-48.²⁴ Ansvar tilknyttet redningstjenester er mer betenkelig, spesielt fordi terskelen for erstatningsansvar er høy for slike samfunnskritiske oppgaver. Også i Innstilling II og proposisjonen utelukkes det aldri en ulovfestet regel om oppdragsgiveransvar, men spørsmålet blir overlatt til rettspraksis.

Forarbeidene nevner oppdragsgiveransvaret kun kortfattet, og diskuterer temaet i en kontekst uavhengig av om oppdragsgiver/arbeidsgiver er privat eller offentlig. Komitéen får ikke frem nyansene og de særskilte hensynene jeg mener gjør seg gjeldende når det offentlige er oppdragsgiver. Riktig nok blir det i alle utredningene argumentert for at typiske statsoppgaver ikke bør kunne delegeres med ansvarsbefriende virkning, men det er uklart hva som faller inn under denne kategorien. Statsansvarsutredningen nevner for eksempel at noe annet enn offentlig ansvar ved statsoppgaver er anstrengt og urealistisk, uten å si noe om hvorfor. Nils Nygaard antyder også at overfladiske og uklare uttalelser i forarbeidene er det liten grunn til å

---

²³ Ot.prp. nr. 48 (1965-1966) s. 61.

²⁴ Lov 16. februar 2007 nr. 9 om skipssikkerhet.

tillegge rettskildemessig vekt, i motsetning til grundige og velbalanserte analyser.²⁵ I tillegg er det et poeng at Statsansvarsutredningen ikke kan anses som et lovforarbeid, fordi dens hovedformål er kun en redegjørelse for gjeldende rett. Dette har ikke den samme autoriteten som et lovforarbeid har.²⁶ Isolert sett gir Statsansvarsutredningen begrenset veiledning til problemstillingen, utover at den åpner for at visse oppgaver bør være ikke-delegerbare.

Ved undersøkelsen av eksistens av en ulovfestet regel, vil forarbeider i utgangspunktet være nyttige på grunn av utredninger om gjeldende rett. Erstatningsrett er imidlertid et rettsområde som styres av samfunnsmessige endringer over tid, og som i all hovedsak er domstolskapt.²⁷ Å tillegge 50-60 år gamle forarbeider/utredninger betydelig rettskildemessig vekt er dermed i seg selv betenkelig. Dette poenget forsterkes av at «outsourcing» er et fenomen som har blitt vanligere etter at forarbeidene er skrevet. Dermed er det heller ikke så underlig at forarbeidene tilsynelatende ikke ser behovet for å utrede spørsmålet nærmere, samtidig som de ikke utelukker at domstolen kan anvende en ulovfestet regel. Et generelt ansvar synes likevel å være utelukket etter forarbeidene. Helt ubetydelig er forarbeidene heller ikke, men et særskilt oppdragsgiveransvar for det offentlige kan neppe utledes fra forarbeidene alene. Det avgjørende er likevel hvordan det totale rettskildet bildet ser ut, alle rettskildene tatt i betraktning. Relevant retts – og forvaltningspraksis vil stå sentralt.

2.3 PRAKSIS

2.3.1 SOMB 1983 S. 76

På grunn av generelt lite rettskildemateriale rundt fremstillingens problemstilling, er det hensiktsmessig å se på tilgrensende saker i både forvaltnings -, underretts – og høyesterettspraksis. I Stortingets ombudsmanns årsmelding fra 1983, er det klagesaken på side 76 som er nærliggende å behandle. Saken omhandlet et inntauingsvedtak fra kommunen, utført av en privat inntauingsbedrift. I forbindelse med inntauingen ble den aktuelle bilens karosseri skadet, og et spørsmål i saken var om bileier kunne kreve erstatning fra kommunen. Kommunen anførte det alminnelige prinsippet om at oppdragsgiver ikke hefter for oppdragstakers skadevoldende handling, og mente at inntauingsbedriften hadde ansvaret. Sivilombudsmannen slo raskt fast at arbeidsgiveransvaret ikke kunne anvendes, og stilte

---

²⁵ Nygaard (2004) s. 155-156.

²⁶ Eckhoff (1997) s. 69.

²⁷ Hagstrøm/Stenvik (2015) s. 25.

heller spørsmålet om kommunens erstatningsansvar kunne følge av ulovfestet rett. Her la han, i likhet med kommunen, avgjørende vekt på alminnelige utgangspunktet om ansvarsbefriende virkning ved delegering av oppgave til selvstendig oppdragstaker. Det var kun valget av oppdragstaker eller tilsynet som kunne tilsi et kommunalt erstatningsansvar. Her hadde imidlertid kommunen ikke opptrådt uaktsomt. Bileieren fikk ikke medhold i kravet mot kommunen.

Sakens faktum er relevant for fremstillingens problemstilling, og er et sjeldent tilfelle hvor det offentlige oppdragsgiveransvar for selvstendig oppdragstaker behandles konkret.

Ombudsmannens behandling viser, slik forarbeidene også antydte, at prinsippet og hovedregelen om ansvarsfrihet i liknende tilfeller står sterkt. Han uttaler at det «ikke gjennom praksis eller teori er nedfelt noe unntak fra dette der skade oppstår i forbindelse med offentlig myndighetsutøvelse».²⁸ Dette taler mot at det kan oppstilles et offentlig oppdragsgiveransvar for selvstendige oppdragstakere. Det kan imidlertid stilles spørsmål ved Sivilombudsmannens uttalelser sin relevans og vekt som rettskilde. Dette er et interessant metodespørsmål i seg selv. En omfattende analyse av spørsmålet vil likevel falle utenfor fremstillingens rammer.

Kort sagt er det klart belegg for å anerkjenne ombudsmannsuttalelser som relevant rettskilde, særlig fordi Høyesterett i en rekke saker har anvendt dem slik.²⁹ På en annen side nyter ikke uttalelsene den samme demokratiske legitimiteten som lov og lovforarbeider gjør. Det bør dermed utvises en viss varsomhet med å tillegge dem avgjørende betydning. Når det gjelder vekt, stiller ombudsmannens vurderinger seg relativt likt som i forarbeidene. På en side kan denne vurderingen fra 1983 tilsi at oppfattelsene er forutberegnelige for allmennheten. I tillegg blir spørsmålet i saken behandlet konkret opp mot sakens faktum, og ikke generelt. Dette tilsier en viss rettskildemessig vekt. Det er imidlertid en risiko for også her at vurderingene ikke er tidsriktige, sett i sammenheng med den stadige utviklingen det offentlige har som oppdragsgiver. Ytterligere er sakens utfall lite begrunnet. Behandlingen er klar og utvetydig, men fremstår ikke som en grundig utredet uttalelse. Det materielles kvalitet, spesielt sett i sammenheng med uttalelsenes alder, tilsier dermed at det er betenkelig å tillegge dem betydning i spørsmålet om hva som er gjeldende rett.

2.3.2 RG 1953 S. 389

---

²⁸ SOMB 1983 s. 76, s. 77.

²⁹ Se bla. Rt. 1980 s. 1070 s. 1074, Rt. 1980 s. 485 s. 487, Rt. 2000 s. 1056 s. 1063.

Også i lagmannsretten har spørsmålet om offentlig erstatningsansvar blitt vurdert. Saken handlet om en pasient som ble henvist til Rikshospitalet for å ta røntgenbilder. På Rikshospitalet var det en reservelege som sto for behandlingen. Reservelegen opptrådte i kraft av å være privatpraktiserende, men benyttet hospitalets utstyr og dets betjening. En av reservelegens underordnede forvekslet røntgenbilder, slik at pasientens diagnose så mildere ut det som i realiteten var tilfellet. Dette påførte pasienten skade. Vedkommende rettet erstatningskrav mot både staten og den privatpraktiserende legen. Lagmannsretten kom til at staten ble erstatningsansvarlig. At staten ville hefte etter arbeidsgiveransvaret (daværende Norske Lov 3-21-2) var ikke tvilsomt, men spørsmålet var hvilken betydning bruken av privat praksis hadde for spørsmålet om identifikasjon. Avgjørende for domstolen var tilsynelatende tilknytningen mellom legen og Rikshospitalet. Overføringen av ansvaret til den private praksisen var ikke en «vesentlig forrykking av det tjenesteforholdet som består mellom betjeningen og hospitalet».³⁰ Med betjeningen menes de involverte i den uaktsomme behandlingen. Reservelegens virksomhet var både under hospitalets kontroll og i dets interesse, og hadde mer et «halvoffisielt preg» enn et preg av privat virksomhet.³¹ Risikoen for ansvar lå dermed samlet sett på Rikshospitalet, slik at staten ble ansvarlig.

Umiddelbart kan sakens faktum anses som illustrerende for problemstillingen om offentlig oppdragsgiveransvar for selvstendig oppdragstaker. Dette må imidlertid nyanseres noe. For det første er det ikke en typisk oppdragsgiver-oppdragstaker-situasjon mellom hospitalet og den private praksisen. Dette gir i seg selv dommen begrenset rettskildemessig vekt. For det andre synes spørsmålet overordnet sett å være om det er grunnlag for å oppstille et arbeidsgiveransvar for reservelegen, da både dens egne underordnede og offentlige tjenestemenn var medvirkende til behandlingen. I realiteten var det dermed aldri et spørsmål om et oppdragsgiveransvar på ulovfestet grunnlag. Grunnen til at dommen analyseres, er at det grenser til en situasjon der oppdragsgiveransvaret aktualiseres. For det tredje er dette underrettspraksis, som ikke har den samme autoriteten som prejudikatdomstolen i Høyesterett har.³² Dommen viser imidlertid den nære sammenhengen mellom arbeidsgiveransvaret og tilfeller som kan aktualisere et oppdragsgiveransvar. Betydningen av denne sammenhengen vil undersøkes nærmere i den rettspolitiske delen.

---

³⁰ RG 1953 s. 389, s. 397.

³¹ RG 1953 s. 389, s. 399.

³² Eckhoff (1997) s. 160.

2.3.3 RT. 1967 S. 597

Rt. 1967 s. 597 omhandler reparasjonsarbeid på en offentlig skole, der de private reparatørene kastet avbrukket asfalt ut av et skolevindu og ut mot gaten. Asfalten som ble kastet påførte en gutt alvorlige skader. Kommunen ble erstatningsansvarlig for skadelidtes tap. Dommen var enstemmig, og førstvoterende tok utgangspunkt i det alminnelige utgangspunktet om at et ansvar for skadevoldende handling fra entreprenøren (reparatørene) ikke uten videre kunne identifiseres med kommunen som oppdragsgiver. Et oppdragsgiveransvar for kommunen ble avfeid, da det ble uttalt at det ikke har «festet seg noen bestemt rettsoppfatning som kan få betydning for avgjørelsen av den foreliggende sak».³³ Det som ble avgjørende for resultatet var forhold på kommunens bygningssjef sin side. Bygningssjefen hadde ikke i tilstrekkelig grad lagt til rette for forsvarlig opptreden av entreprenørene, og ble ansett som uaktsom. Da bygningssjefen var skyld i å ha etablert en uforsvarlig ordning, var det kommunen gjennom arbeidsgiveransvaret som ble erstatningsansvarlige. Oppdragsgiveransvaret ble ikke nødvendig å ta stilling til.

Dommen omhandler et klassisk forhold mellom offentlig oppdragsgiver og privat oppdragstaker, og burde tilsynelatende være egnet til å illustrere Høyesteretts tilnærming til problemstillingen. Problemet er at førstvoterende ikke finner behovet for å gå nærmere inn i en konkret vurdering, og nøyer seg med å vise til den alminnelige rettsgrunnsetningen om at oppdragsgiver ikke står til ansvar i tilfellet.³⁴ Slik sett kan dommen tolkes i den retning av Høyesterett stiller seg avvisende til et oppdragsgiveransvar. Det bør ha en viss vekt at Høyesterett selv ikke finner klare nok rettskildemessige holdepunkter for å fravike det alminnelige utgangspunktet.

På en annen side blir det ikke nøye begrunnet mer konkret hvorfor rettstilstanden er som den er på domstidspunktet. Førstvoterende nøyer seg heller med å løse saken på et annet ansvarsgrunnlag, nemlig arbeidsgiveransvaret. Slik omgås spørsmålet om oppdragsgiveransvar, samtidig som saken må antas å få en rimelig løsning samlet sett. Hagstrøm og Stenvik mener at denne tilnæringsmåten er en viktig grunn til hvorfor en endelig avklaring av oppdragsgiveransvaret lar vente på seg i domstolen, nemlig at saker lar

---

³³ Rt. 1967 s. 597, s. 598.

³⁴ Rt. 1967 s. 597, s. 598.

seg ofte løse på andre måter.³⁵ Dette er et resultat av at domstolen ikke er bundet av partenes anførsler om rettsanvendelse, jf. tvisteloven § 11-3 første setning.³⁶

2.3.4 RT. 2000 S. 253

Også denne dommen omhandlet asfaltarbeid, der veiforholdene hadde blitt vesentlig vanskeligere etter arbeid med asfaltkanter utført av en privat entreprenør. Arbeidet resulterte i at en motorsyklist krasjet og omkom. Erstatningskravet som oppstod ble dekket av entreprenørens forsikringsselskap, slik at dommen omhandlet regresskravet forsikringsselskapet hadde mot Statens Vegvesen. Spørsmålet var altså om veivesenet kunne identifiseres med entreprenørens uaktsomme opptreden. Høyesterett kom til at staten var erstatningsansvarlig, med dissens 3-2.

Det særegne i denne saken var imidlertid at staten, før behandling i Høyesterett, godtok ansvar for eventuell uaktsomhet fra den private entreprenøren eller anonyme eller kumulative feil fra veivesenets egne tjenestemenn som var involvert i arbeidet. Hovedspørsmålet ble dermed kun om handlemåten tilknyttet arbeidet var uaktsomt, uavhengig av hvem sto for handlemåten. Aspektet med oppdragsgiver-oppdragstaker-forholdet, som klart forelå, havnet dermed i bakgrunnen. Dette svekker dommens bidrag til fremstillingens problemstilling. Som i dommen fra 1967, ble det altså uaktsomhetsvilkåret tilknyttet arbeidsgiveransvar som ble avgjørende. Også her omgås spørsmålet om oppdragsgiveransvar, på grunn av statens aksepterte ansvar.

På en side kan avgjørelsen tolkes i den retning av staten ble pålagt en form for oppdragsgiveransvar, da den private oppdragstakeren var involvert i den erstatningsbetingende uaktsomme atferden. Slikt sett kan den tillegges rettskildemessig vekt, i kraft av høyesterettsavgjørelsers legitimitet. På den annen side er det også holdepunkter for å stille seg kritisk til en slik forståelse. Heller ikke denne dommen tar opp de særlige forholdene som gjør seg gjeldende i oppdragsforhold, men anvender heller hensynene som begrunner et alminnelig arbeidsforhold. Riktig nok tar først – og annenvoterende stilling til uaktsomhetsterskelen for visse typer oppgaver staten utfører. Dette gjøres imidlertid i en

---

³⁵ Hagstrøm/Stenvik (2015) s. 248.

³⁶ Lov 17. juni 2005 nr. 90 om mekling og rettergang i sivile tvister.

kontekst der offentlig tjenestemenn selv antas å ha handlet uaktsomt, og ikke i situasjonen der det offentlige opptrer i kraft av å være oppdragsgiver.

2.3.5 PRAKSIS SIN BETYDNING FOR GJELDENE RETT

Punkt 2.3 reflekterer ikke bare hvor tilbakeholden praksis har vært med å ta opp spørsmålet om en offentlig oppdragstaker er erstatningsansvarlig for privat oppdragstakers skadevoldende handling. I tillegg viser nok den begrensede mengden praksis at behovet for en avklaring ikke har vært stort. Ideelt sett, av hensyn til allmennhetens forutberegnelighet, skulle man gjerne sett et prejudikat fra høyesterett. Dette foreligger ikke, men er heller ikke vanlig i erstatningsretten. Erstatningsrettslige dommer må sees i sammenheng, da de gjerne består av gjennomgående skjønnsmessige argumentasjonsmønstre som sammen kan gi uttrykk for en regel.³⁷ Problemet for denne problemstillingen er at den begrensede praksisen varierer etter avgjørelsesorgan, faktum, rettsanvendelse og alder.

På grunnlag av annet enn høyesterettspraksis skal det i seg selv mye til før det kan argumenteres for et ulovfestet identifikasjonsansvar for offentlig oppdragsgiver i gjeldende norsk rett. Det er høyesterett som har autoritet i kraft av å være den dømmende makt i siste instans.³⁸ Det synes også gjennomgående i både forvaltnings – og rettspraksis at hovedregelen om ansvarsfri oppdragsgiver stå sterkt, og at det skal spesielle omstendigheter til for å fravike dette. Dermed er det i det minste betenkelig å hevde at det finnes et generelt eller spesielt oppdragsgiveransvar på denne bakgrunn. Når først det offentlige blir ansvarlige, gjør både nyanseforskjeller i faktum og ulik rettsanvendelse det vanskelig å se et mønster som fremstillingens problemstilling kan løses etter. Her er det en klar sammenheng med uttalelsene i forarbeidene, som i hovedsak anså det som rimelig med offentlig erstatningsansvar når tilretteleggingen for oppdragsutførelsen var utilstrekkelig. I en slik vurdering blir det imidlertid mer sentralt hva som ligger i en uaktsomhetsvurdering for offentlig virksomhet, gjerne i forbindelse med bruk av arbeidsgiveransvaret. Da blir ikke identifikasjonsproblematikken i fokus. At forvaltnings – og rettspraksis omgår behandling av oppdragsgiveransvar gjennom å løse saker på annet grunnlag, kan imidlertid ikke anses som rettskildemessig uholdbart. De anvender grunnlag som er festet praksis over tid, og mer forankret enn et usikkert oppdragsgiveransvar.

---

³⁷ Hagstrøm/Stenvik (2015) s. 28.

³⁸ GrL. § 88.

2.4 JURIDISK TEORI

2.4.1 HAGSTRØM

I norsk rettslitteratur er “Offentlig erstatningsansvar” av Viggo Hagstrøm et av få verk som behandler offentlig erstatningsansvar utover det offentliges ansvar som arbeidsgiver. Her blir ansvaret for selvstendige oppdragstakere diskutert, men blir tilsynelatende analysert som en forlengelse av arbeidsgiveransvaret på ulovfestet grunnlag. Hagstrøm går igjennom de viktigste uttalelsene fra forarbeidene presentert over i punkt 2.2, og kommenterer særlig proposisjonens sontring mellom service – og kontrollvirksomhet. Han anser det som holdbart ut fra forarbeidene å konkludere med at kan bli pålagt et ansvar for selvstendige oppdragstakere på ulovfestet grunnlag.³⁹ Det gjennomgående i forarbeidene er imidlertid at erstatningsansvaret for selvstendige oppdragstakere behandles generelt, og Hagstrøm stiller spørsmål ved hvilken vekt dette har for det offentliges ansvar. For skipskontroll, som etter forarbeidene kan anses som en statsoppgave, kan det tenkes et offentlig ansvar. Også for en slik virksomhet var imidlertid det avgjørende en betryggende ordning. Angående skipskontroll trekker Hagstrøm en parallell til arbeidsgiveransvaret. Fordi det offentlige ikke ville vært ansvarlig dersom skipskontroll var lagt til det private, burde det offentlige heller ikke være det når loven gir adgang til å delegerer oppgaven bort til private.⁴⁰

Etter en videre gjennomgang av foreliggende praksis, som er drøftet tidligere i denne fremstillingen, konkluderer Hagstrøm med at det neppe eksisterer et oppdragsgiveransvar på annet grunnlag enn det som er hjemlet i lov. Denne konklusjonen gjelder tilsynelatende generelt, og særlig for det offentlige. Han utelukker både et generelt og spesielt ansvar, da typetilfellene som aktualiserer spørsmålet er meget varierende. Hagstrøm mener likevel det blir for bastant å utelukke at det offentlige kan bli ansvarlig for selvstendig oppdragstaker, og at vurderingen beror på en avveining av de hensyn som gjør seg gjeldende i den konkrete sak. Sistnevnte synspunkt blir sentralt når det i del 3 undersøkes når oppdragsgiveransvaret for det offentlige bør gjelde.⁴¹

---

³⁹ Hagstrøm (1987) s. 434.

⁴⁰ Hagstrøm (1987) s. 435.

⁴¹ Hagstrøm (1987) s. 440.

2.4.2 HAGSTRØM OG STENVIK

I «Erstatningsrett» av Viggo Hagstrøm og Are Stenvik, trekkes det blant annet linjer til engelsk og amerikansk rett. I disse rettskulturene taler man gjerne om «non-delegable duties», der tanken er at visse plikter det offentlige utfører ikke kan delegeres med ansvarsbefriende virkning.⁴² Dette er tilsvarende betraktninger gjort i forarbeidene, men verken i litteraturen eller i forarbeidene blir det trukket opp klarere linjer for hva som karakteriserer en slik plikt. Det er heller ikke gitt at kun slike plikter skal rammes av et eventuelt oppdragsgiveransvar.

Ytterligere fremhever Hagstrøm og Stenvik særlig Rt. 1967 s. 597 og Rt. 2000 s. 253, som begge er omtalt over. I forbindelse med dommen fra 1967 trekker de også frem poenget om at Høyesterett gjerne ønsker å løse den konkrete saken på et mer etablert ansvarsgrunnlag, i stedet for å uttale seg om et eventuelt oppdragsgiveransvar. Samtidig mener forfatterne tilsynelatende at dommen fra 2000 er et uttrykk for at offentlig oppdragsgiveransvar for selvstendige oppdragstakere eksisterer, men erkjenner det betenkelige med at staten allerede hadde akseptert ansvar. Videre argumenterer de for et oppdragsgiveransvar av hensynet til den skadelidte, som er det sentrale hensynet et objektivt ansvarsgrunnlag skal ivareta. Dette er imidlertid mer en rettspolitisk betraktning enn en rettsdogmatisk betraktning, og gir ikke noe ytterligere bidrag i diskusjonen om hva som er gjeldende rett. Dette viser likevel hvor vanskelig det er å skille spørsmålet om gjeldende rett fra den rettspolitiske delen av problemstillingen. Grunnene til at jeg valgt dette skillet er for å gi analysen en klar struktur, og for å ha en særskilt drøftelse om hvorvidt det er hensiktsmessig å etablere en regel om offentlig oppdragsgiveransvar.

I likhet med Hagstrøm i «Offentligrettslig erstatningsansvar», peker forfatterne også på betraktningene rundt statsoppgaver i Statsansvarsutredningen, og utredningen rundt skipskontroll i proposisjonen. Uten noen nærmere begrunnelse legges det imidlertid til grunn at en betryggende ordening er tilstrekkelig, og at det ikke er legislativt grunnlag for å statuere noe ansvar utover dette. Deres fremstilling er således ikke egnet til å gi noe ytterligere bidrag til problemstillingen om oppdragsgiveransvaret som gjeldende rett, utover en kortfattet tolkning av Rt. 2000 s. 253.

---

⁴² Hagstrøm/Stenvik (2015) s. 247.

2.4.3 ASKELAND

I sin doktorgradsavhandling “Erstatningsrettslig identifikasjon” er Bjarte Askeland den som mest utførlig har drøftet oppdragsgiveransvaret. Han gjennomgår rettskildesituasjonen både i norsk og fremmet rett, og mener det bør foreligge særskilte begrunnelser for å fravike hovedregelen om at oppdragsgiver ikke er erstatningsansvarlig for den private oppdragstaker.⁴³ Han mener det gjennomgående i norsk teori er en positiv holdning til et slikt ansvar, og at det kan gjelde et oppdragsgiveransvar på ulovfestet grunnlag. Det er imidlertid uklart når ansvar kan pålegges. Dette er hovedspørsmålet i fremstillingens del 3. Det er dette spørsmålet Askeland i hovedsak drøfter, der han legger hovedvekt på et tilknytningskriteria med en gjennomgående komparativ analyse av oppdragsgiveransvaret i andre rettskulturer.⁴⁴

Han mener at flere lag med tilknytning mellom oppdragsgiver og forutsetningene for skadesituasjonen kan være sterke nok holdepunkter til at ansvar kan pålegges.⁴⁵ Dette kan for det første være tilknytningen mellom oppdragsgiver og det gjøremålet som forårsaker skaden. For det andre kan tilknytningen mellom oppdragsgiver og middelet oppdragstaker benytter ved den skadevoldende handling være relevant. Endelig kan tilknytningen mellom oppdragsgiver og det skadde rettsgodets eksponering for skaderisiko være relevant. Å gå nærmere inn på disse argumentasjonsmønstrene faller utenfor siktemålet om å klarlegge gjeldende rett, men Askeland synes kort sagt å mene at en kumulasjon av flere tilknytninger kan være nok for å pålegge oppdragsgiveransvar.

Jeg tolker imidlertid Askelands fremstilling som en behandling av oppdragsgiveransvaret i situasjoner der oppdragsgiver er privat. Han avgrenser mot behandling av offentlig oppdragsgiveransvar, fordi dette reiser særegne spørsmål.⁴⁶ Under behandlingen av ansvar for skader som rammer allmennheten, virker han likevel positiv til at særlige plikter på grunn av eierskap eller plikter for det offentlige kan tale for ansvar.⁴⁷ At Askeland ikke behandler offentlig oppdragsgiveransvar gjør uansett at hans fremstilling ikke gir et stort bidrag til å fastlegge gjeldende rett, selv om det må ha en viss vekt at han mener at det er konsensus i norsk teori om at det kan pålegges et generelt oppdragsgiveransvar.⁴⁸

---

⁴³ Askeland (2002) s. 146.

⁴⁴ Askeland (2002) kapittel 3.4.

⁴⁵ Askeland (2002) kapittel 3.4.2-3.4.4.

⁴⁶ Askeland (2002) s. 170.

⁴⁷ Askeland (2002) s. Kapittel 3.4.4.3.

⁴⁸ Askeland (2002) s. 146.

2.4.4 TEORIENS BETYDNING FOR GJELDENE RETT

Juridisk teori er utvilsomt en relevant rettskilde, men har i utgangspunktet begrenset rettskildemessig vekt. Samspillet mellom rettspraksis og teori gjør likevel at teorien kan ha stor betydning.⁴⁹ Dette gjelder nok særlige på erstatningsrettens område, som i stor grad består av ulovfestede og fragmentariske regler utviklet i praksis. Teorien kan bidra med å systematisere argumentasjonslinjer og formulere regler som er bedre egnet til å forklare rettstilstanden eller bli utgangspunktet for en rettsutvikling.⁵⁰

Når det gjelder offentlig erstatningsansvar er det lite teoretisk behandling av temaet. Av det som er skrevet er det gjennomgående en positiv holdning til et oppdragsgiveransvar. Temaet er imidlertid for snevert behandlet til å gi tungtveiende bidrag for tilfeller der det offentlige er oppdragsgiver. Det mangler etter mitt syn en grundig og vitenskapelig analyse som oppstiller klarere kriterier og retningslinjer for en unntaksregel om identifikasjon. I tillegg synes det å være klart at det neppe kan statueres et ansvar basert på generelle retningslinjer, men at en konkret vurdering ut fra særskilte omstendigheter kan føre til et slikt ansvar. Problemet for fastleggelse av gjeldende rett er at de overnevnte teoretikerne ser behovet for oppdragsgiveransvar for det offentlige, men nøyer seg kun med indikasjoner. Da er det anstrengt å anse deres synspunkter som tungtveiende argumenter for at dette ansvaret faktisk eksisterer.

2.5 KONKLUSJON OM GJELDENE RETT

Sammenfattet viser rettskildesituasjonen i norsk rett at hovedregelen om ansvarsfrihet for offentlig oppdragsgiver ved uaktsom skadeforvoldelse av privat oppdragstaker står sterkt. Statsansvarsutredningen og proposisjonen taler i retning av at det kan oppstilles en ulovfestet regel, men neppe generelt for alle tilfeller. Synspunktet om ikke-delegerbare plikter blir nevnt ved flere anledninger i forarbeidene, uten noen utdyping av hvor grensedragningene for slik virksomhet går. Oppgaven for dette blir i stor grad overlatt til domstolene, hvor praksis er sprikende. Der ansvar for det offentlige har blitt konstatert, er dette gjerne gjort ved å pålegge ansvar på andre grunnlag på bekostning av å avklare oppdragsgiveransvaret. At det ikke kan utledes en klar regel fra praksis må tale tungt mot et oppdragsgiveransvar i gjeldende rett, da domstolen over tid har en sentral rolle i å utvikle slike regler. Uklarheten i praksis har også

---

⁴⁹ Eckhoff (1997) s. 266.

⁵⁰ Hagstrøm/Stenvik (2015) s. 28.

gjort teorien tilbakeholden med å forsøke å trekke opp klarere rammer for når ansvaret skal pålegges.

Etter mitt skjønn er det holdepunkter for at det i hvert fall ikke kan oppstilles en *generell* regel om offentlig oppdragsgiveransvar. Dette er fordi det i samtlige rettskilder påpekes at særskilte hensyn vil gjøre seg gjeldende i det konkrete tilfellet, og at identifikasjonsspørsmålet må nyanseres deretter. Når det gjelder typetilfeller som redningstjenester eller skipskontroll er gjeldende rett heller ikke klar. For redningstjenester bør nok forarbeidenes uttalelser ha avgjørende vekt, der ansvar tvilsomt kan pålegges. For skipskontroll, som er virksomhet særskilt tillagt staten, er det visse holdepunkter for at det kan knyttes ansvar til dette.

Forarbeidene og teorien behandler dette spørsmålet. Totalt sett kreves det imidlertid noe mer for å etablere en regel som gjeldende rett, og etter mitt skjønn foreligger det heller ikke holdepunkter for at oppdragsgiveransvar ved skipskontroll er en etablert regel. Da kan det ikke være tvil om at det er et stort behov for å gå nærmere inn på når ansvar bør pålegges. Dette er temaet nedenfor.

3 OPPDRAGSGIVERANSVARET DE LEGE FERENDA

3.1 INNLEDNING OG METODISK TILNÆRMING

Det overordnede spørsmålet i del 3 blir når et oppdragsgiveransvar *bør* pålegges. Etter mitt skjønn er det, basert på drøftelsen over, ikke nærliggende å vurdere om det bør gjelde et generelt oppdragsgiveransvar. Gjennomgående gir rettskildene uttrykk for at dette er et ansvarsgrunnlag som må vurderes konkret.⁵¹ Derfor vil analysen nedenfor dreie seg om kontroll – og servicevirksomhet. Valget av virksomhetstyper er for å gjøre diskusjonen mer håndterlig. Jeg vil snarere argumentere for at det er kumulasjon av sentrale hensyn og andre argumentasjonslinjer som kan begrunne et offentlig oppdragsgiveransvar. Siktemålet er å se om skadelidte i visse situasjoner ikke får tilstrekkelig erstatningsrettslig beskyttelse av sine vernede interesser. Det er nettopp skadelidtes interesser som gjør denne problemstillingen verdt å drøfte nærmere. Hovedregelen om at det ikke gjelder et offentlig oppdragsgiveransvar bygger først og fremst på hensyn på skadevolders side. Det manglende fokuset på skadelidtes interesser kan skyldes at skadelidte i enkelte tilfeller ikke trenger mer beskyttelse. I andre tilfeller kan hovedregelen imidlertid anses som noe ubalansert. Derfor vil det blant annet legges mer vekt på dette i det følgende.

Som illustrert over er det begrenset med rettskildemateriale om dette temaet. I en rettspolitisk analyse er det derfor nærliggende å anvende en analogisk metodebruk for å belyse det overordnede spørsmålet.⁵² Likhetsbetraktninger og ønsket om et koherent regelverk er bakgrunnen for hvordan denne delen er disponert. Som et utgangspunkt for analysen vil jeg i punkt 3.2 gi en kort oversikt over sentrale hensyn som gjør seg gjeldende i spørsmålet om identifikasjon mellom offentlig oppdragsgiver og privat oppdragstaker. Deretter vil jeg i punkt 3.3 se hvordan andre land har løst problemstillingen. Med dette som bakteppe vil jeg gå dypere inn i de aktuelle hensynene i punkt 3.4. Deretter vil jeg i punkt 3.5 trekke ut sentrale retningslinjer fra andre objektive ansvarsgrunnlag, og undersøke paralleller til oppdragssituasjoner. Når rettskildene for øvrig ikke behandler oppdragsgiveransvaret spesifikt, kan tilgrensende ansvarsgrunnlag gi rettslig forankrede bidrag til spørsmålet om et oppdragsgiveransvar bør gjelde. Det viktigste blir imidlertid å få frem det spesielle med at

---

⁵¹ Se bla. Ot.prp. nr. 48 (1965-1966) s. 48.

⁵² Askeland (2002) benytter en tilsvarende metode s. 38.

oppdragsgiver er offentlig, selv om enkelte poenger gjør seg gjeldende også når oppdragsgiver er privat.

3.2 OVERSIKT OVER AKTUELLE HENSYN

Spørsmålet om erstatningsrettslig identifikasjon mellom oppdragsgiver og oppdragstaker er overordnet et spørsmål om hvem av aktørene som er nærmest å bære risikoen for erstatningsrettslig relevant skade. Hvem som er nærmest å bære denne risikoen baseres først og fremst på underliggende hensyn. Dette kan være hensyn på skadevolders side, hensyn på skadelidtes side, og hensyn som gjør seg gjeldende på begge sider. Et eventuelt rettsgrunnlag om oppdragsgiveransvar vil basere seg på en hensynsavveining, noe som kommer tydelig frem i diskusjonen av oppdragsgiveransvaret i utenlandsk rett.

Et fremtredende hensyn i denne sammenheng er kontroll – og tilsynshensynet. Dersom det offentlige i liten grad har kontroll over oppdragstaker, er det mindre grunn til identifikasjon på grunn av oppdragstakers selvstendige opptreden. Ytterligere gjør interessehensynet seg gjeldende, der det i oppdragstilfeller ikke kun er én aktør som har interesse i at arbeidet blir utført. For et identifikasjonsspørsmål vil også hensynet til skadelidtes forventninger stå sentralt. Når oppdragsgiver er offentlig, blir et viktig spørsmål om skadelidte bør ha særlige forventninger til gjennomførelse. Et forventningsbrudd kan tale for identifikasjon. Det vil også undersøkes om offentlig virksomhet tilsier at et oppdragsgiveransvar bør ilegges av hensyn til preventiv effekt. Også økonomiske hensyn er viktige. Hvem som lettest kan pulverisere et tap eller har god dekningssevne vil ha betydning i et identifikasjonsspørsmål. I tillegg vil bevishensyn være av betydning for skadelidte. Det er ikke alltid beviselig hvem som konkret er skadevolder i oppdragstilfeller. Skadelidtes beskyttelse settes da på spissen. Disse hensynene vil danne bakteppet for den kommende analysen.

3.3 OPPDRAGSGIVERANSVARET I UTENLANDSK RETT

3.3.1 INNLEDNING

Det er fruktbart for analysen å se hvordan spørsmålet om offentlig oppdragsgiveransvar behandles i andre lands rettssystemer når norske rettskilder i liten grad drøfter problemstillingen. Det overordnede målet med fremstillingen er som nevnt ikke å formulere en konkret regel, men finne argumenter for og imot at et oppdragsgiveransvar bør gjelde i

visse typetilfeller. Internasjonale kilder kan dermed berike den norske debatten. Også i denne komparative analysen vil analogibetraktninger stå sentralt. Målet er å identifisere de underliggende hensynene bak reglene de aktuelle landene har om oppdragsgiveransvaret. Slik vil argumentasjonslinjene bak identifikasjonstilfeller komme frem. Det er ytterligere et poeng at en løsning for det offentliges oppdragsgiveransvar bør harmonisere med andre europeiske løsninger, da privatretten generelt utvilsomt er i ferd med og internasjonaleses. Det er altså ikke et spørsmål om eller hvorvidt utenlandske løsninger skal integreres i norsk rett som tas stilling til her, men heller om det finnes argumenter som så langt ikke har blitt tillagt avgjørende vekt i norsk rett.

Jeg skal se nærmere på hvordan oppdragsgiveransvaret behandles i dansk, svensk og engelsk rett. Danmark og Sverige har en lik rettskultur som den norske rettskulturen.⁵³ Rettsenhet mellom de nordiske landene og i Europa for øvrig er følgelig ønskelig for å sikre konsistent og forutberegnelig praksis, noe som har kommet til uttrykk blant annet på kjøpsrettens område.⁵⁴ Derfor er det hensiktsmessig å se nærmere på dansk og svensk retts behandling av oppdragsgiveransvaret. England er et «common law»-land, der rettspraksis og sedvane dominerer.⁵⁵ At praksis har tatt grundig stilling til saker som omhandler oppdragsgiveransvaret, er hovedgrunnen til at engelsk rett analyseres.

3.3.2 DANSK RETT

Spørsmålet om offentlig oppdragsgivers erstatningsansvar for selvstendig oppdragstakers uaktsomhet er også i dansk rett lite behandlet. Det alminnelige utgangspunktet her er at ansvar ikke foreligger, og at erstatningskravet må rettes mot oppdragstaker.⁵⁶ Riktig nok har private oppdragsgivere blitt erstatningsansvarlige i forbindelse med enkelte entrepris- og serviceoppdrag.⁵⁷ Rettskildebildet når oppdragsgiver er offentlig er imidlertid uklart, der spørsmålet i hovedsak er behandlet i teorien.

Av mer autoritative rettskilder er problemstillingen omtalt i «Betænkning om Statens og kommunernes erstatningsansvar» fra 1959, som tilsvarende den norske Statsansvarsutredningen.

---

⁵³Kjønstad, Marius Mikkil, Koch, Sören og Øyrehagen Sunde, Jørn, (Comparing Legal Cultures 2020) s. 31 og s. 107.

⁵⁴ Se NOU 1976: 34 s. 7 om det nordiske kjøpsrettssamarbeidet.

⁵⁵N. K. Franklin, Christian (Comparing Legal Cultures 2020) s. 358.

⁵⁶ Se blant annet BS-40168/2018-HJR s. 3.

⁵⁷ Se fotnote 70.

På side 17 bekreftes det som også i dag er gjeldende rett, nemlig at stat og kommune ikke hefter for feil begått av selvstendige virksomhet som utfører arbeidet. Komiteen sier likevel at det offentlige kan få et erstatningsansvar «når de er forpliktet til at tilvebringe et vist resultat, f.eks. en vejs ubedring ...». Betenkningen åpner tilsynelatende for unntakstilfeller der det offentlige har en resultatforpliktelse, men ikke klarer å oppnå dette. En slik tankegang minner mye om analogibetraktninger fra kontraktssituasjoner. Tanken er da at det offentlige overfor skadelidte enten har forpliktet seg til å gjøre en innsats eller frembringe et resultat, som i et kontraktsforhold.

Hva slags type plikt det offentlige har synes å stå sentralt. Det kan virke fristende å oppstille grensedragningen mellom resultat – og innsatsforpliktelse som retningslinje for offentlig erstatningsansvar. Det er ingen tvil om at det offentlige har en plikt til å gjennomføre service – og kontrolloppgaver, men spørsmålet blir i så fall hva pliktene skal kategoriseres som. Holle mener at betenkningens uttalelser må tolkes som at det offentlige ikke har en resultatforpliktelse.⁵⁸ En slik tolkning minner om de norske forarbeidenes synspunkter på at det offentliges sentrale oppgave er å tilrettelegge for en betryggende gjennomføring av oppgaven, og at slike feil kan gi ansvar på grunnlag av culpa.⁵⁹ Et oppdragsgiveransvar blir i så måte ikke aktuelt.

Etter mitt syn er det grunnlag for å være kritisk til å kategorisere all offentlig virksomhet som innsatsforpliktelser. Dette vil heller avhenge av virksomhetens art og forventningene skadelidte har til utførelsen. Statens vegvesen har for eksempel et lovfestet ansvar for å sikre samfunnstrygghet på offentlig vei, og etter en kontraktstankegang virker det lite rimelig dersom slike oppgaver skal kunne delegeres uten at det offentlige identifiseres med privat oppdragstaker.⁶⁰ I overført betydning vil kontraktskreditor forvente at debitor forplikter seg til et resultat, som for veivedlikehold vil være forsvarlig vei. For skipskontroll illustrerer dansk lovgivning et ytterligere interessant poeng. Søsikkerhedsloven § 22 nr. 4 har lovfestet en ansvarsunngåelse for offentliges ansvar for private klassifikasjonsselskaper. I dansk teori har denne bestemmelsen blitt kritisert som grunnlovsstridig, nettopp fordi statsmakten fraskriver seg ansvar for en myndighetsoppgave.⁶¹ Det er også bemerkelsesverdig at selskapene tilsynelatende ikke pålegges å ha en god forsikringsordning for å kompensere for skadelidtes

---

⁵⁸ Holle (2013) s. 187.

⁵⁹ Bla. Ot.prp.nr. 48 (1965-1966) s. 57.

⁶⁰ Se lov 21. juni 1963 nr. 23 om vegar § 10 første ledd.

⁶¹ Holle (2013) s. 226.

økonomiske tap.⁶² Noen tilsvarende lovbestemmelse finnes ikke i norsk rett. Kritikken kan likevel indikere at borgerne vil ha en særlig forventning knyttet til utførelsen av myndighetsoppgaver, og at ansvar for oppgaver eksklusivt tillagt offentlig sektor ikke bør kunne delegeres med ansvarsbefriende virkning. Det er imidlertid fortsatt uklart hva som ligger i at en oppgave er en myndighetsoppgave. Svensk og engelsk rett gir etter mitt skjønn sterkere bidrag på dette punktet.

3.3.3 SVENSK RETT

Svensk rett skiller seg fra både norsk og dansk tilnærming til det offentlige oppdragsgiveransvaret. Skadeståndslågen § 2 i kapittel 3 lovfester et offentlig oppdragsgiveransvar.⁶³ Særlig bestemmelsens nr. 1 er relevant:

«Staten eller en kommun skall ersätta personskada, sakskada ..., som vållas genom fel eller försummelse vid myndighetsutövning i verksamhet för vars fullgörande staten eller kommunen svarar».

Det er etter mitt syn spesielt to elementer det er verdt å se nærmere på. For det første er spørsmålet hva som anses for å være «myndighetsutövning». Det var ansvar tilknyttet myndighetsutøvelse den norske Statsansvarsutredningen argumenterte for, men ikke tok nærmere stilling til. Engelsk rett har løst tilsvarende problem med læren om «non-delegable duties»⁶⁴. For det andre er spørsmålet hvilken begrunnelse som ligger bak svensk retts lovfesting av oppdragsgiveransvaret, som utvider det offentliges erstatningsansvar sammenlignet med Danmark og Norge. Norske forarbeider fremla tross alt et tilsvarende forslag, men ble skrinlagt tilsynelatende på grunn av et manglende behov.

Begrepet «myndighetsutøvelse» kan i utgangspunktet bety all virksomhet det offentlige har initiert. I ett av forarbeidene til den svenske erstatningsloven omtales myndighetsutøvelse som beslutninger og avgjørelser som fra offentlighetens side gir uttrykk for «samhällets rätt att utöva makt över medborgarna».⁶⁵ Forarbeidene søker å avgrense begrepet mot enkelte tilfeller som ikke har et offentlig særpreg. Noe annet ville medført et erstatningsansvar for all offentlig virksomhet. En differensiering av offentlig virksomhet er en metode som stemmer

---

⁶² Danish RO agreement (2015) punkt 6.

⁶³ Skadeståndslag 2. juni 1972.

⁶⁴ Se punkt 3.3.4.

⁶⁵ Prop. 1989/90: 42 s. 4.

godt med fremstillingens formål, nemlig å undersøke om særlige trekk ved offentlig virksomhet tilsier ansvar. Holle opererer med en tilsvarende sontring, der hun skiller mellom skadeforvoldelse på felles og eksklusivt skadevolderområde.⁶⁶ Sondringen tolkes slik at all skadeforvoldelse tilknyttet virksomhet som ikke har et privat motstykke, bør være ansvarsbetinget for det offentlige. Dette kan tilsi at servicevirksomhet i mindre grad er gjenstand for offentlig ansvar, der kontroll – og tilsynsvirksomhet må sies å ha et særskilt offentlig preg.

Spørsmålet blir dermed hvorfor det bør knyttes erstatningsansvar til skadeforvoldelse ved virksomhet med et særskilt offentlig preg. En grundig avveining ble gjort i den nevnte proposisjonens punkt 2.1.3. Komitéen nevner at offentlig virksomhet vil gjerne representere et slags monopol. Det offentlige kan tvinge gjennom virksomheten, som tilsier et skjerpet ansvar. I tillegg ble det vektlagt at et sentralt element i offentlig virksomhetsutøvelse er at allmennheten har tillit til den. Når feil begås i disse tilfellene, skal også den skadelidte være sikker på at den kan kompenseres. Dette tilsvarende dekningshensynet som i norske forarbeider har blitt brukt som et argument for oppdragsgiveransvar. Ytterligere vektlegger komitéen et alminnelig erstatningsrettslig prinsipp om at det bør gjelde et skjerpet ansvar for skaderisiko som andre ikke har godtatt eller kan gardere seg imot. Et slikt moment gjør seg særlig gjeldende for offentlig virksomhet. I motsatt retning taler økonomiske konsekvenser for det offentlige for en forsiktighet med å oppstille et for strengt oppdragsgiveransvar. Her anses imidlertid statens og kommunenes pulveriseringsmuligheter som gode nok til at et slikt motargument ikke ble avgjørende.⁶⁷

3.3.4 ENGELSK RETT

Engelsk retts tilnærming til det offentlige oppdragsgiveransvaret blir grundig behandlet og oppsummert i *Woodland vs. Essex County*, avsagt 23. oktober 2013. Saken omhandlet en skoleelev som hadde fått alvorlige hjerneskader i forbindelse med en svømmetime i skoletiden. Svømmeinstruktørene hadde opptrådt klart uaktsomt. Arbeidsgiveransvaret («vicarious liability») kom ikke til anvendelse, fordi svømmeinstruktørene var private som var innleid av kommunen («independent contractors»). Som i norsk rett synes utgangspunktet å være at identifikasjonsansvar kun skjer unntaksvis. England har imidlertid en lang praksis

---

⁶⁶ Holle (2013) s. 128.

⁶⁷ Se nærmere om pulverisering i punkt 3.4.7.

med såkalte «non-delegable duties», som innebærer at visse virksomhetstyper ikke kan delegeres med ansvarsbefriende virkning. Spørsmålet var om skolen hadde en «non-delegable duty of care» overfor skadelidte elev, utøvd gjennom de private svømmeinstruktørene.

I denne forbindelse gjennomgår domstolen praksis på området, og mener at det gjelder to hovedkategorier av ikke-delegerbare plikter.⁶⁸ Disse er ekstraordinært farlige virksomheter («extra-hazardous activity») og virksomheter med spesiell tilknytning mellom det offentlige og skadelidte. Førstnevnte kan minne mye om det ulovfestede objektive ansvaret i norsk rett, der terskelen er høy for at en virksomhet omfattes. Det er svært få virksomheter, også blant de offentlige, som kan regnes som ekstraordinært farlige, noe som også nevnes som et poeng i dommen.⁶⁹ Skolens svømmetrening var for øvrig klart ikke omfattet av denne kategorien. Etter mitt skjønn er det den andre kategorien som er av størst interesse, fordi den kan være aktuell for et bredere spekter av virksomheter. Denne kategorien er mer skjønnsmessig, men domstolen trekker opp klarere linjer for hva som omfattes.

Kjernen i en ikke-delegerbar plikt er læren om antakelse av ansvar («assumption of responsibility»)⁷⁰. Dette betyr at virksomhetens karakter og forholdet mellom skadelidte og skadevolder tilsier en positiv plikt til beskyttelse, der ansvarlig aktør antas å ha erstatningsansvar. Denne tankegangen forutsetter etter min mening at det offentlig har bedre beskyttelsesmulighet overfor skadelidte enn privat oppdragsgiver. Grensedragningen for hva som gir det offentlige en positiv plikt er skjønnsmessig, noe domstolen i saken gikk nærmere inn på. Særlig basert på omfattende australsk rettspraksis, mener domstolen at ikke-delegerbare plikter (som ikke omhandler ekstraordinær fare) har fem kjennetegn.⁷¹ For det første må virksomheten ramme skadelidte som er spesielt sårbare, som barn, fengselsinnsatte eller personer med funksjonsnedsettelse. For det andre må det være en spesiell relasjon mellom myndighet og skadelidte før skadevoldende handling skjer. Den aktuelle saken var en typisk slik situasjon, der skolen hadde en særlig plikt til å beskytte elevene mot skade. For det tredje vil virksomheter der skadelidte ikke har kontroll på hvordan det offentlige gjennomfører sine forpliktelser omfattes. For det fjerde må den delegerte virksomheten være en del av den positive plikten som det offentlige må antas å ha, og oppdragstaker må handle

---

⁶⁸ Woodland vs. Essex (2013) avsnitt 6.

⁶⁹ Woodland vs. Essex (2013) avsnitt 6.

⁷⁰ Woodland vs. Essex (2013) avsnitt 11.

⁷¹ Woodland vs. Essex (2013) avsnitt 23.

innenfor den delegerte oppgaven. For det femte må oppdragstakeren ha utvist uaktsom atferd i utøvelsen av den delegerte virksomheten.

Det blir imidlertid fremhevet at offentlig virksomhet i stor grad utøver samfunnskritiske og viktige oppgaver. Å pålegge ansvar i denne sammenheng må derfor fremstå som rimelig, noe domstolen mener at de fem retningslinjene sørger for. Samlet sett tolkes dommen slik at det viktigste argumentet er at skadelidte blir rammet av en virksomhet som vedkommende ikke kan kontrollere, samtidig som det offentlige har en positiv plikt til beskyttelse. Hensynet til skadelidte er dermed sentralt. Dette synes å komme noe i bakgrunnen i norske rettskilder, spesielt i forarbeidene. Dette er betenkelig fordi identifikasjonsinstituttet er bygget på et ønske om økt beskyttelse av skadelidte.

3.3.5 KONKLUSJON

Gjennomgående for utvalget av utenlandsk rett drøftet over, er fokuset på virksomhetens karakter. Ved første øyekast kan et slikt fokus virke ubalansert, der det er makten det offentlige har til å initiere enkelte virksomheter som synes å begrunne at ansvar bør ilegges. Et nærmere dypdykk viser imidlertid at en slik tankegang også er ment å gi skadelidte økt beskyttelse. Dette fremkommer spesielt i engelsk rett, der relasjon mellom det offentlige og skadelidte er selve utgangspunktet for den ene kategorien av «non-delegable duties». Det er nettopp denne balanserte avveiningen som etter mitt skjønn har manglet i norske rettskilder. Som nevnt er nok dette ikke et resultat av manglende skjønn, men mest fordi behovet ikke har vært til stede.

Samlet sett gir utenlandsk rett gode bidrag til hvilke argumentasjonslinjer som er fruktbare i diskusjonen om offentlig oppdragsgiveransvar. Særlig er det relevant at svensk rett, som rettskulturelt er nærme norsk rett, har behandlet temaet relativt grundig. Etter analysen av gjeldende norsk rett savnet jeg spesielt en nærmere redegjørelse for hva som kjennetegner virksomhet med offentlige særtrekk. Sondringen mellom eksklusiv offentlig virksomhet og andre typer virksomhet virker å være et godt utgangspunkt for et oppdragsgiveransvar. Dette får frem skadelidtes manglende kontroll på skadesituasjonen, og at manglende privat motstykke tilsier at det offentlige i visse tilfeller er nærmest å bære risikoen for erstatningsbetinget skade. Det må nevnes at det ikke er et bredt utvalg av internasjonal praksis som er analysert. At flere land har valgt en ganske lik tilnærming til spørsmålet gjør likevel

argumentasjonen holdbar, spesielt når norsk rett har behov for inspirasjon fra andre lands rettslige løsninger.

3.4 NÆRMERE OM AKTUELLE HENSYN

3.4.1 KONTROLL – OG INSTRUKSJONSMYNDIGHET

Et viktig aspekt ved identifikasjonsansvar er tilknytningen mellom oppdragsgiver og oppdragstaker. Kontroll – og instruksjonshensynet er et hensyn som belyser den tilknytningen. Det følger av forarbeidene at dette hensynet er sentralt i begrunnelsen for arbeidsgiveransvaret.⁷² En arbeidsgiver har mulighet til å lede, kontrollere og instruere arbeidstaker, og da bør risikoen for erstatningsrettslig skade ligge nærmest arbeidsgiver.

På en side kan det hevdes at oppdragsgiveren ikke har den tilsvarende kontroll – og instruksjonsmyndigheten over oppdragstakeren som arbeidsgiver har i et arbeidsforhold. Det er gjerne oppdragstaker som har den spesielle kunnskapen som er nødvendig for det aktuelle gjøremålet. Oppdragsgiver vil ofte ikke ha mer enn en tilretteleggende rolle. Når kontroll og instruks i stor grad ikke ligger hos oppdragsgiver, er oppdragstaker mer løsrevet. I så fall er oppdragstaker nærmere å bære risikoen for erstatningsansvar selv. Når opptreden fra oppdragstaker fremstår som mer selvstendig, er det heller ikke naturlig å identifisere den med oppdragsgiver. Dette manglende avhengighetsforholdet taler mot at det offentlige bør svare for oppdragstakers uaktsomhet.

På en annen side vil nok avhengigheten mellom oppdragsgiver og oppdragstaker variere etter typen virksomhet som utøves. Dersom det offentlige må forholde seg til oppdragstakeren over tid, med løpende kommunikasjon og forhandlinger, vil nok aktørene være nærmere hverandre. Da kan identifikasjon bli mer aktuelt. Et eksempel kan være veiprosjekter, som ofte strekker seg over lengre tid. Det er naturlig at Statens vegvesen er noe involvert i en slik virksomhet. Det er heller ikke unaturlig at oppdragsgiver i veiprosjekter også i større grad bistår med personell, materialer og kompetanse. Redningstjenester kan på sin side etter mitt skjønn plasseres i en annen kategori. Oppdragsforholdet er her ofte kortvarig, og gjennomførelsen av virksomheten er i enkelttilfellene fullstendig overlatt til redningsselskapet.

---

⁷² NUT 1964: 3 s. 24.

Dersom manglende kontroll og instruksjon fra oppdragsgiver kan påvises, mener jeg dette er et sterkt argument mot et oppdragsgiveransvar. Motsatt vil en sterkere tilknytning mellom aktørene tilsi ansvar, men det er ingen fasit på hvordan denne tilknytningen må være for at identifikasjon er holdbart. Konklusjonen vil nok bero på en konkret vurdering, der også andre sentrale hensyn tas med i betraktning. Det kan hevdes at avhengighetsforholdet mellom aktørene blir sterkere for virksomhetstyper som ikke har en parallell i privat sektor. Her har det offentlige et særskilt ansvar, som tilsier at de i større grad kontrollerer og instruerer oppdragstaker. Da vil nok oppdragstaker ikke fremstå som like selvstendig, selv om det er den som i hovedsak utfører selve arbeidet. Sistnevnte poeng må likevel nyanseres, da for eksempel skipskontroll ikke skjer i privat sektor. Klassifikasjonsselskaper har en kunnskap som gjør dem nokså uavhengig fra den delegerende myndighet, og dermed nærmest å bære risikoen for skade.

3.4.2 INTERESSEHENSYNET

Interessehensynet er naturlig å behandle i forlengelsen av kontroll – og instruksjons-hensynet. Interessehensynet er blant annet et bærende hensyn for det ulovfestede objektive ansvaret, og går ut på at den som får en fordel av virksomheten også bør bære de tap den medfører.⁷³ Virksomheten skal med andre ord ikke kun nyte økonomisk profitt, men også de økonomiske konsekvensene. Hensynet er vektlagt i en rekke dommer om ulovfestet objektivt ansvar.⁷⁴ På en side kan det hevdes at interessehensynet gjør seg lite gjeldende i forbindelse med spørsmålet om offentlig oppdragsgiveransvar. Det offentlige sin virksomhet er ikke drevet av et ønske om å oppnå økonomisk fortjeneste. Egeninteressen i virksomheten er dermed ikke den samme som for en privat oppdragsgiver. I tillegg er en oppdragsgiver og oppdragstaker mer likestilte parter enn en typisk situasjon som aktualiserer det ulovfestede objektive ansvaret. I en oppdragssituasjon har begge parter en interesse av at gjøremålet utføres, og oppdragstaker er ikke en tilfeldig utenforstående. Det er kanskje mindre grunn til å se aktørene i en oppdragssituasjon som en enhet, slik at interessehensynet ikke taler for et offentlig oppdragsgiveransvar.

Interessehensynet har i følge Hagstrøm også en annen side.⁷⁵ Han skiller mellom interesser for allmennheten og interesser for den enkelte skadelidte. En liknende sontring kan også være

---

⁷³ Hagstrøm (1987) s. 171.

⁷⁴ Se bla. Rt. 1939 s. 766 og Rt. 1983 s. 758.

⁷⁵ Hagstrøm (1987) s. 171.

holdbar i relasjon til oppdragsgiveransvaret. Dersom skaden skjer ved virksomhet som berører allmennhetens interesse, som for eksempel veivedlikehold, kan dette tale for at fellesskapet også bør bære tapet. Enkelte servicevirksomheter, som for eksempel skipskontroll eller enkelte redningstjenester, kan imidlertid bære preg av å bistå den enkelte skadelidtes interesse. Dette kan tale mot et ansvar for det offentlige. Denne sondringen kan imidlertid ikke strekkes for langt. All offentlig virksomhet vil i større eller mindre grad være i allmennhetens interesse, og grensdragningen mellom disse interessene er vanskelig å trekke. Forarbeidene var også skeptisk til ansvar for rednings – og avvergelsestjenester, nettopp fordi den skadevoldende handlingen ble gjort som et ledd i en samfunnsnyttig oppgave.⁷⁶ Samlet sett er det nok ikke holdbart at risikoen ligger på det offentlige kun fordi gjøremålet er av allmenn interesse.

3.4.3 DEKNINGSHENSYNET

Et annet underliggende hensyn bak arbeidsgiveransvaret er dekningshensynet.

Dekningshensynet går ut på at den ansvarlige skal ha økonomisk evne til å dekke erstatningskravet. Dette er av hensyn til skadelidte, der en erstatningsansvarlig part uten dekningssevne gir erstatningskravet reelt sett ingen verdi. En arbeidsgiver har følgelig en helt annen evne til å dekke et erstatningskrav enn arbeidstaker, som tilsier at ansvar bør ligge hos førstnevnte.

Dette hensynet gjør seg klart gjeldende også for oppdragstilfeller der oppdragsgiver er offentlig. Riktig nok kan det i alle oppdragssituasjoner være oppdragstakere som er økonomisk sterke nok til å dekke et krav. Likevel vil en offentlig oppdragsgiver alltid ha dekningssevne. Dette må gjelde for alle typer virksomhet. Det kan hevdes at en selvstendig oppdragstaker som regel har en mer solid økonomi enn en arbeidstaker, og at dekningshensynet i så måte er et argument mot offentlig ansvar sammenlignet med arbeidsgiveransvaret. Likevel må det avgjørende være at oppdragstakers dekningssevne kan variere, i motsetning til den offentlige oppdragsgiverens dekningssevne. Et grunnlag for aktiv identifikasjon skal først og fremst ivareta skadelidte og gjenoppretting av dens økonomiske tap, noe som alltid vil la seg gjøre med det offentlige som ansvarssubjekt. Slikt sett er det ikke

---

⁷⁶ Ot.prp.nr. 48 (1965-1966) s. 61.

tvilsomt at det offentlige økonomiske stilling er et argument for at ansvar bør foreligge i oppdragssituasjoner.

3.4.4 SKADELIDTES FORVENTNINGER

Et kjerne hensyn et identifikasjonsgrunnlag må ta stilling til, er hensynet til skadelidtes forventninger. Dette kommer som nevnt av at identifikasjonsansvar primært skal gi økt beskyttelse til skadelidte når det er behov for det. Hensynet fremkommer blant annet i arbeidsgiveransvaret, der «hensyn skal tas til om de krav skadelidte med rimelighet kan stille til virksomheten eller tjenesten, er tilsidesatt», jf. skl. § 2-1. Ordlyden tilsier at skadevolders handlemåte objektivt sett må fremstå som rettsstridig i forhold til skadelidte. Med andre ord er hvilke forventninger skadelidte objektivt sett kan stille til utøvende virksomhet viktig. I lys av arbeidsgiveransvaret blir spørsmålet hvordan skadelidtes forventninger påvirkes av at arbeidsgiver er det offentlige som har delegert oppgaver til en selvstendig oppdragstaker. Skadelidtes rettsstilling bør ikke avhenge av om skadevolder er en offentlig arbeidstaker eller en selvstendig oppdragstaker som utfører en offentlig oppgave. Slik rettstilstanden er i dag vil førstnevnte tilfelle medføre ansvar etter arbeidsgiveransvaret, mens det offentlige i sistnevnte tilfelle gå ansvarsfri. Dette poenget bruker forarbeidene som argument for et offentlig oppdragsgiveransvar.⁷⁷

Tvert imot kan det hevdes at skadelidte bør ha særlige forventninger nettopp fordi oppgaven er offentlig, og at oppdragsgiver og oppdragstaker fremstår som en enhet som gjennomfører den. Synspunktet samsvarer med svensk retts begrunnelse for oppdragsgiveransvaret. Dette kan tilsi at det offentlige dermed bør stå erstatningsansvarlig. Oppdragstilfeller i offentlig sektor er i praksis tale om delegert myndighetsutøvelse til private, og i stor grad befinner offentlig virksomhet seg på det Holle omtaler som et eksklusivt skadevolderområde. Som nevnt under punkt 3.3.3 sikter hun til virksomhetstyper som ikke har en parallell i den private sektor, som skadelidte vil forvente mer av.⁷⁸ I slike tilfeller kan det være spesielt betenkelig dersom delegering av oppgaver kan skje med ansvarsbefriende virkning, fordi det offentlige har et særlig ansvar. Etter mitt skjønn gir svensk og engelsk rett god veiledning for hva som konkret kan forventes av skadelidte, og hvorfor offentlig virksomhet er egnet til å skape særlig forventning. For det første er myndighetene pliktig til å tilstrebe allmenhetens

---

⁷⁷ NUT 1964: 3, s. 23.

⁷⁸ Holle (2013) s. 128.

sikkerhet. Kvalitet i gjennomføring og forsvarlige arbeidsrutiner er samfunnets generelle forventning, som ikke forsvinner ved at en oppgave delegeres bort. I både svenske forarbeider og engelsk rettspraksis er det for det andre et fremtredende moment at skadelidte ikke kan gardere seg mot skaderisikoen det offentlige skaper. For det tredje er flere eksponert for enkelte virksomhetstyper i offentlig sektor. Veiarbeid i trafikken, feil og mangler ved skip og uaktsomme utrykninger av redningsselskaper skaper alle risiko som berører mange.

Igjen er det viktig å minne om at vurderingen må bli konkret. Ikke all offentlig virksomhet kan beskrives som i forrige avsnitt. Dette viser at skadelidtes forventninger er en variabel, som ikke nødvendigvis er et sterkt argument for identifikasjon ved alle virksomhetstyper, men for virksomhet som bærer mest preg av å være det svensk og engelsk rett anser som statsoppgaver. Herunder vil for eksempel skipskontroll være i kjernen av det eksklusive skadevolderområde, mens andre servicetjenester vil kunne være i periferien. Dette tilsier at ansvar for førstnevnte virksomhet i større grad er holdbart.

3.4.5 BEVISHENSYNET

Bevishensynet er også et hensyn som ivaretar skadelidte. Hensynet er nevnt i forarbeidene som et argument for både arbeidsgiveransvaret og et oppdragsgiveransvar.⁷⁹ Skadelidte skal ikke måtte bevise konkret hvem som utført den skadevoldende handling. Det er tilstrekkelig at det bevises at det var en eller flere av arbeidsgiverens ansatte som voldte skaden. For oppdragstilfeller vil bevishensynet på en side ikke gi bidrag til identifikasjonsproblemet når det kun er oppdragstaker som utfører arbeidet. Da vil det ikke være tvil om hvem som har vært uaktsomme, og bevissituasjonen vil ikke tale for identifikasjon.

En praktisk situasjon er på en annen side at både oppdragsgivers og oppdragstakers folk involveres i det aktuelle gjøremålet. Da kan det være vanskeligere å avgjøre hvem som er skadevolder. En slik situasjon kan løses ved at skadelidte uansett kan rette seg mot oppdragsgiver på grunnlag av et oppdragsgiveransvar, uavhengig av hvem den konkrete skadevolder er. I utgangspunktet skiller imidlertid ikke dette argumentet mellom tilfellene der oppdragsgiver er offentlig og privat. At oppdragsgiver involverer seg i utførelsen av oppdraget er ikke unikt for offentlig virksomhet. Mitt hovedformål er som nevnt å finne de særskilte trekkene som gjør seg gjeldende der oppdragsgiver er offentlig. Etter mitt skjønn er

---

⁷⁹ NUT 1964: 3 s. 23.

dermed bevishensynet et argument for oppdragsgiveransvar, men ikke et vektig argument for et offentlig oppdragsgiveransvar. Dette poenget må gjelde for alle typer virksomhet.

3.4.6 PREVENSJONSHENSYNET

Prevensjonshensynet er et grunnleggende erstatningsrettslig hensyn. Prevensjonshensynet gjør seg gjerne gjeldende på to måter i denne sammenhengen. Dersom oppdragsgiver er klar over et mulig erstatningsansvar for oppdragstakers skade, vil dette oppfordre oppdragsgiver til å være gjennomtenkt i både valg og kontroll av oppdragstaker. Dette har sammenheng med risikofordelingen. Oppdragsgiver vil ofte være nærmest å bære risikoen for hvor kvalifisert oppdragstaker er, og hvordan å følge dem opp i utførelsen av oppgaven. Et strengt ansvar vil kunne oppmuntre til en prosess som legger til rette for forsvarlig atferd. I likhet med bevishensynet er dette et hensyn som gjør seg gjeldende både når oppdragsgiver er offentlig og privat. Etter mitt skjønn må prevensjonshensynet i offentlig virksomhet likevel sees i lys av det som nevnes i punkt 3.4.4 om skadelidtes forventninger til myndighetsoppgaver. Når skadelidte kan ha særlige forventninger til offentlig virksomhet, må det naturligvis kreves aktsomhet ved valg av oppdragstaker. Dette taler for et identifikasjonsansvar, slik at ansvarlig offentlig organ blir dirigert til å treffe de riktige beslutningene før virksomheten utøves gjennom oppdragstaker.

Prevensjonshensynet vil likevel spille inn med ulik kraft ut i ulike typetilfeller. For skipskontroll har det i forarbeidene blitt åpnet for ansvar, der feil i kontrollen kan skape risiko for tap av menneskeliv eller personskade.⁸⁰ For slike alvorlige tilfeller vil prevensjonshensynet tilsi ansvar, der det foreligger en sammenheng mellom valget av oppdragstaker og skaden. For farlig virksomhet vil nok også skadelidte forvente mer av det offentlige.⁸¹ Liknende betraktninger kan gjøres for redningstjenester, der aktsomt valg av oppdragstaker kan anses for å være spesielt viktig.

Likevel bør det ikke underdrives at det offentlige som regel ikke har en sterk kontroll over oppdragstaker i forbindelse med oppdraget.⁸² En oppdragstaker har gjerne spesialkompetanse på sitt område og styrer prosessen i større grad selv, uten detaljert veiledning fra oppdragsgiver. En uavhengig oppdragstaker er nok bedre egnet enn offentlig oppdragsgiver til

---

⁸⁰ NUT 1964: 3 s. 59.

⁸¹ Se nærmere om farenmomentet i punkt 3.5.4.

⁸² Se punkt 3.4.1.

å avverge farer, og prevensjonshensynet vil i så fall tilsi at det er den spesialiserte oppdragstaker som bør holdes ansvarlig. Dersom det offentlige skulle rammes av et oppdragsgiveransvar i slike tilfeller, ville ikke oppdragstaker hatt incentiver til selv å opptre aktsomt. Svak tilknytning mellom aktørene vil dermed også i lys av prevensjonshensynet tale mot et oppdragsgiveransvar.

3.4.7 PULVERISERINGSHENSYNET

Et annet grunnleggende hensyn i erstatningsretten generelt, er pulveriseringshensynet. Dette går ut på at ansvar bør ligge hos den som lettest kan fordele tapet på andre.⁸³ Poenget er at et økonomisk tap ikke forsvinner ved et erstatningsansvar, men overføres fra skadelidte til skadevolder. Pulveriseringstankegangen gjør seg følgelig også gjeldende i identifikasjonstilfeller, der ønsket er å plassere tapet der det lettest kan bæres. Spørsmålet er om det offentlige er særlig egnet til å pulverisere et tap sammenlignet med oppdragstakeren. Det kan hevdes at det offentlig er spesielt egnet til å pulverisere et tap. En privat virksomhet kan øke prisen for sine tjenester for å flytte tapet over på sine kunder. Det offentlige har ikke kunder, men kan på tilsvarende måte kanalisere sitt tap gjennom skatteytelse. Den offentlige oppdragsgiveren har dermed alltid en pulveriseringsmulighet. Hagstrøm mener likevel at kanalisering av tap gjennom skatt neppe bør utgjøre et tungtveiende argument for offentlig ansvar, da det gjør staten til en «sosialforsikrer».⁸⁴

Noe som også taler mot ansvar for det offentliges ansvar i denne sammenheng, er det tilgrensende forsikringshensynet. Det er normalt ingen praksis for verken stat eller kommune å forsikre seg mot tap. Hadde tegning av forsikringsavtale vært utbredt for det offentlige, ville dette talt for ansvar. Ansvarsforsikring er derimot mer naturlig for en privat oppdragstaker, men det er ikke utenkelig at det oppstår en situasjon der oppdragstakers forsikring ikke er tilstrekkelig for å dekke tapet. Da vil fortsatt spørsmålet om offentlig ansvar stå åpent for det gjenværende tapet. Samlet sett taler nok pulveriseringshensynet heller mot et oppdragsgiveransvar. En mulighet for pulverisering er ikke nok, da den norske stat ikke skal ha en forsikringsrolle. Oppdragstakers forsikringsmulighet vil da tale mot offentlig ansvar.

3.4.8 KONKLUSJON

---

⁸³ Kjønstad (2004) punkt 4.3.

⁸⁴ Hagstrøm (1987) s. 176.

De behandlede hensynene er de som etter min mening er mest aktuelle for analysen, fordi de berører hensyn på både skadelidte og skadevolders side. Gjennomgangen over viser igjen at et oppdragsgiveransvar ikke er hensiktsmessig på generelt grunnlag, og at ulike tilfeller vil aktualisere hensyn i ulik grad. Fremstillingen tar utgangspunkt i en situasjon der skadelidte har et erstatningskrav. Etter mitt skjønn må hensyn som sikrer tapsgjenopprettning ha stor vekt. At det offentlige vil kunne dekke det økonomiske tapet er derfor et viktig poeng. Jeg har også argumentert for at skadelidte ofte, men ikke alltid, kan forvente mer av det offentlige. Dette må særlig gjelde for det som etter svensk rett regnes som myndighetsoppgaver, altså virksomhet som særskilt er tillagt det offentlige. Skipskontroll er et eksempel på dette. Et oppdragsgiveransvar vil også kunne skjerpe valg det offentlige tar både før og under utføring av arbeid, slik at kvaliteten og forsvarligheten av virksomheten øker. Likevel er et viktig argument mot oppdragsgiveransvar at en oppdragstaker gjerne opptrer selvstendig, nettopp fordi dens spesialkunnskap er bakgrunnen for bruk av ekstern hjelp til oppgaven. Når det er svak tilknytning mellom det offentlige og oppdragstaker, tilsier dette at risikoen for ansvar bør ligge hos sistnevnte. Selv om flere grunnleggende hensyn taler for et oppdragsgiveransvar, må det noe mer til. Oppdragsgiveransvar som objektivt ansvar blir som nevnt en unntaksregel som krever særskilt begrunnelse. Derfor vil det i neste punkt undersøkes om det finnes ytterligere veiledning fra tilgrensende ansvarsgrunnlag.

3.5 SENTRALE TREKK VED TILGRESENDE ANSVARSGRUNNLAG

3.5.1 INNLEDNING

I det følgende vil det gjøres enkelte analogiske slutninger fra andre objektive ansvarsgrunnlag, for å undersøke hvordan disse gjør seg gjeldende i et oppdragsperspektiv. Da arbeidsgiveransvaret er det grunnlaget som har vært drøftet mest i forbindelse med oppdragsgiveransvaret, vil grensedragningen mellom en arbeidstaker og en oppdragstaker behandles nærmere. Tilknytning står her sentralt. Deretter vil den kontraktmessige tilnærmingen til tilknytningsmomentet drøftes. I tillegg skal jeg se nærmere på ekstraordinært farlige virksomheter. Engelsk rett anser disse virksomhetene for å være «non-delegable duties»⁸⁵. Da England har den mest utviklede rettsdogmatiske tilnærmingen til temaet, er det

---

⁸⁵ Woodland vs. Essex (2013) avsnitt 6.

naturlig å drøfte. Gjennomgående vil de nevnte hensyn i punkt 3.4 og andre argumenter fra utenlandsk rett benyttes.

3.5.2 ARBEIDSTAKERBEGREPET

Da oppdragsgiveransvaret blir diskutert i relasjon til lovfesting av arbeidsgiveransvaret, ble konklusjonen at identifikasjonsansvar kun var aktuelt ved skadevoldende handling begått av «arbeidstaker». Etter skl. § 2-1 nr. 3 første punktum defineres arbeidstaker som «enhver som gjør arbeid ... i arbeidsgivers tjeneste». I denne sammenheng er det hva som ligger i «tjeneste» som er interessant, for å se hvor grensen mellom arbeidstaker – og oppdragstakerbegrepet ligger. Ordlyden tilsier at det skal være en viss tilknytning mellom arbeidsgiver og arbeidstaker. Forarbeidene på sin side nevner at kontroll – og instruksjonsmyndighet har betydning, men legger særlig vekt på hvilken art ansettelsesforholdet har.⁸⁶

Et prinsipielt viktig skille mellom en arbeidstaker og oppdragstaker ble nevnt i punkt 3.4.1, der oppdragstakeren ikke er underordnet oppdragsgiveren på samme måte som i et arbeidsforhold. Denne løsere tilknytningen tilsier at ansvarsrisiko ligger hos oppdragstaker. En annen vanlig forskjell er betalingsmåten. Arbeidstaker betales som regel i et fast intervall, mens en oppdragstaker betales et bestemt beløp fastsatt for oppdraget eller tidsbruk.⁸⁷ Hvor stabil tilknytningen mellom partene er må også stå sentralt.⁸⁸ Etter mitt skjønn er det gjennomgående store likheter mellom noen tilfeller av offentlig virksomhet som delegeres og et arbeidsforhold. Vedlikehold av vei for Statens vegvesen kan godtgjøres etter hvert som arbeidet utføres, selv om det er resultatet det godtgjøres for. Ved skipskontroll inngår også staten avtaler med klassifikasjonsselskaper som strekker seg over lengre tid.⁸⁹ Også redningsselskaper har en tilknytning til det offentlige av en stabil karakter.

Poenget med eksemplene er å illustrere at avtaleforholdets art kan viske ut de prinsipielle forskjellene mellom en arbeids – og oppdragstaker. Jeg hevder ikke at aktørene det offentlige benytter i sin virksomhet kan anses som arbeidstakere. Dette ville vært å fingere et tjenesteforhold mellom partene. Det vil imidlertid kunne oppstå situasjoner der forholdet mellom prinsipal og aktør fremstår som et arbeidsforhold, men som ikke kan klassifiseres som

---

⁸⁶ NUT 1964: 3 s. 27.

⁸⁷ Se lov 17. juni 2005 nr. 62 om arbeidsmiljø, arbeidstid og stillingsvern mv. § 14-15 (1).

⁸⁸ Bla. NUT 1964: 3 s. 28.

⁸⁹ Skipssikkerhetsloven § 41 andre ledd.

det. Nærheten enkelte oppdragstilfeller har til arbeidsforhold kan dermed tilsi et behov for identifikasjon. Mange av de legislative hensynene bak arbeidsgiveransvaret gjør seg gjeldende i oppdragssituasjoner, slik jeg har argumentert for tidligere. Etter dagens rettsituasjon vil det oppstå tilfeller som rettspolitisk tilsier ansvar for oppdragsgiver, samtidig som det rettslig sett ikke kan forsvares å gjøre en utvidende tolkning av arbeidstakerbegrepet. Dette kan for eksempel være vedlikeholdsarbeid der det offentlige er mye involvert, slik at den personelle tilknytningen til oppdragstaker er sterk. Også skipskontroll ved faste betalinger over langvarige kontrakter vil eksempelvis nærme seg et arbeidsforhold. Da vil det oppstå et tomrom hvor det kan være behov for et ulovfestet oppdragsgiveransvar, uten at dette undergraver det etablerte arbeidsgiveransvaret.

3.5.3 KONTRAKTSANALOGI

KONTRAKTSHJELPERANSVARET

Identifikasjon krever en tilknytning mellom prinsipal og aktør. Et særlig rettsforhold mellom dem gjør at de i visse tilfeller fremstår som en enhet. Dette er en forutsetning for objektivt ansvar, slik at ansvar uten direkte skyld blir rettmessig. En kontrakt er også et særlig rettsforhold mellom to parter. Det er imidlertid ikke nok at et kontraktsforhold mellom oppdragsgiver og oppdragstaker i seg selv skal tilsi identifikasjon. Kontraktsforhold vil jo alltid foreligge i et offentlig-privat samarbeid. For å argumentere for identifikasjon gjennom kontraktsynspunktet, kreves dermed en annen tilnærming.

Etter mitt skjønn er det i et kontraktsperspektiv mer nærliggende å se på forholdet mellom det offentlige og skadelidte. I analysen av utenlandsk rett så man at plikten det offentlige har til å drive sin virksomhet er fremtredende, som gjøres i allmenhetens interesse. Det er ingen kontraktsrettslig forpliktelse mellom det offentlige og mulige skadelidte. For eksempel har en borger ingen kontraktsfestet rett til at veier vedlikeholdes eller at brannvesenet rykker ut i nødsituasjoner. Likevel fremstår offentlige oppdragssituasjoner som en *kontraktsliknende* tilstand, som ikke foreligger når oppdragsgiver er privat. Dette er nettopp fordi offentlige forpliktelser minner om kontraktsforpliktelser overfor borgerne, som gir borgeren forventninger til aktsom utførelse. Motsatt vei plikter borgerne å betale skatter, moms og andre avgifter for å finansiere de statlige forpliktelsene.

Dersom dette kontraktsperspektivet legges til grunn, kan det etter mitt syn gi bidrag til problemstillingen om offentlig oppdragsgiveransvar. Kontraktsretten har sitt eget identifikasjonsgrunnlag i kontraktshjelperansvaret. Ved gjennomføring av kontraktsmessige forpliktelser er det ikke uvanlig for realdebitor å bruke en hjelper til å utføre de aktuelle oppgavene for seg. Dette kan for eksempel være en hovedentreprenør som benytter en underentreprenør som en del av sitt arbeid etter kontrakt med byggherre. Dersom hjelperen begår en uaktsom handling som medfører kontraktsbrudd, er det et alminnelig kontraktsrettslig prinsipp at debitor står ansvarlig som om handlingen var gjort av han selv.⁹⁰ Mer relevant for min problemstilling er særtilfellene der kontraktshjelpers uaktsomhet rammer noe som *ikke* er regulert i kontrakt. Da vil situasjonen være veldig lik tilfellene fremstillingen tar utgangspunkt i. Retningslinjene for kontraktshjelperansvaret utenfor kontrakt fastlegges i Kystverkdømmen.

Kystverkdømmen HR-2020-1120-A handlet om en hovedentreprenør som skulle utføre reparasjonsarbeid på en molo for Kystverket. Hovedentreprenøren benyttet underentreprenør (kontraktshjelper), som blant annet hadde ansvar for transport av steinmasser til moloen. I forbindelse med et transportoppdrag ble et sjømerke ødelagt. Det var ikke tvilsomt at underentreprenøren hadde opptrådt uaktsomt. Problemet var at sjømerket ikke var kontraktsgjensstand, slik at skadeforvoldelsen ikke utgjorde en kontraktsrettslig mangel etter standardkontraktene partene brukte. Spørsmålet var da om hovedentreprenøren kunne bli ansvarlig for sin hjelper etter kontraktshjelperansvaret. Høyesterett kom til at hovedentreprenør og hjelper ikke kunne identifiseres. Det overordnede spørsmålet var hvem som var nærmest til å bære risikoen for hjelperens handlinger. Førstvoterende fant det avgjørende at sjømerket verken geografisk eller funksjonelt hadde tilstrekkelig nærhet til kontraktsgjensstanden.⁹¹ Det var dermed tilfeldig at Kystverket eide sjømerket, slik at de av den grunn ikke kunne stilles erstatningsrettslig sterkere enn om en annen utførte den skadevoldende handling.⁹² Hovedentreprenøren ble ikke erstatningsansvarlig.

---

⁹⁰ Se bla. Rt. 1986 s. 1386 s. 1393.

⁹¹ HR-2020-1120-A, avsnitt 74.

⁹² HR-2020-1120-A, avsnitt 84.

TILKNYTNING MELLOM OPPDRAG OG SKADEVOLDERHANDLING

Hvem som har et erstatningsansvar, vil helt grunnleggende alltid være et spørsmål om risikofordeling.⁹³ Dette gjelder både i og utenfor kontrakt. Hvem som er nærmest til å bære risikoen vil i kontrakt stå mellom debitor og kreditor, mens det utenfor kontrakt vil stå mellom skadelidte og skadevolder. Spørsmålet kompliseres noe i identifikasjonstilfeller, der det eksisterer to parter på skadevoldersiden. I Kystverkdommen blir ikke risikofordeling eksplisitt nevnt, men vurderingstemaet for spørsmålet blir formulert som et spørsmål om hvilken nærhet den skadevoldende handlingen hadde til kontraktsforholdet. Både handlingens fysiske og funksjonelle nærhet til kontraktsgjenstanden synes å ha vekt.

Dette tilsier at forutsetninger for identifikasjon både er tilknytning mellom prinsipal og aktør, samt mellom oppdraget og skadevolderhandling. Dette kommer også til uttrykk i arbeidsgiveransvaret.⁹⁴ Et slikt nærhetskrav har etter mitt skjønn mye for seg også i oppdragsgivertilfeller. Hvilken nærhet det er mellom det offentlige gjøremål og karakteren av den skadevoldende handlingen bør dermed kunne tilsi om det offentlige har et ansvar i det konkrete tilfellet eller ikke. Ut fra tankegangen i Kystverkdommen vil en skade som ligger i kjernen av gjøremålet kunne tilsi ansvar. Et eksempel på en situasjon kan være at et redningsselskap gjør en utrykning for å redde en havarert bil. Her kan det oppstå tilfeller som i ulik grad tilsier ansvar, avhengig av hvilke underliggende hensyn som gjør seg gjeldende. Dersom selskapet volder skade på bilen i forbindelse med aksjonen er skadehandlingen helt i kjernen av gjøremålet, både funksjonelt og fysisk. Tilsynelatende tilsier dette ansvar for den delegerende myndighet. Selskapet kan imidlertid ha brukt eget spesialutstyr, og har i tillegg mulighet til å forsikre seg mot tap. Her vil også selvstendighet og manglende offentlig kontroll være aktuelle momenter. At skadevoldende handling er i kjernen av delegert oppdrag, vil ikke nødvendigvis medføre ansvar, men kan være et viktig argument.

For skipskontroll vil nærhetsmomentet ha den samme relevansen. I slik virksomhet er det besiktigelse, kontroll, godkjenning og klassifisering som står sentralt. En skade materialiserer seg i denne virksomheten gjerne som at uoppdagete svakheter ved skipet senere medfører skader på skipet eller andre tap for reder. At klassifiseringsselskapenes uaktsomhet både fysisk og funksjonelt har sterk nærhet til oppdraget er dermed som regel klart. Momentet vil i så fall tale for offentlig ansvar. Et ansvar i alle skipskontrolltilfeller ville imidlertid særlig av

---

⁹³ Tande (2021) s. 125.

⁹⁴ Se skl. § 2-1 nr. 1 siste setning.

økonomiske hensyn vært et for strengt ansvar. De private utfører også kontrollen med interesse i profitt, som tilsier at risikoen ikke utelukkende bør ligge hos det offentlige. Dette understreker grunnen til at det etter mitt syn ikke kan eksistere et generelt offentlig oppdragsgiveransvar, verken for alle virksomheter eller innenfor den enkelte virksomhetstypen. Oppdragstaker ville da ikke hatt incentiver til å utføre arbeid aktsomt og med kvalitet. Dette vil medføre virksomhet som ikke er i tråd med det skadelidte kan forvente. Selv ikke typiske myndighetsoppgaver, slik de er definert i svensk rett, kan rammes av et absolutt ansvar. Hensynene nevnt i punkt 3.4, som ikke er uttømmende, bør alltid være med i avveiningen av hvem som er nærmest til å bære risikoen for erstatningsansvar.

3.5.4 VIRKSOMHETENS RISIKO OG RISIKOTILKNYTNING

En av virksomhetskategoriene engelsk rett har anerkjent som «non-delegable duty», er ekstraordinært farlige virksomheter.⁹⁵ Begrunnelsen synes å være at ekstraordinært farlige virksomheter skaper en skaderisiko for allmenheten. Skade er sannsynlig selv med omfattende sikkerhetstiltak⁹⁶ Da vil det offentlige, som initierer virksomheten, ha en sterkere grunn til å reagere på risikoen. Dette tilsier identifikasjon med oppdragstaker. Objektivt ansvar for risikofylt virksomhet finnes også i norsk rett, ved det ulovfestede objektive ansvaret. Kjernen i det ulovfestede objektive ansvaret er risikoen den aktuelle virksomheten representerer. Foreligger ikke en stadig, ekstraordinær og typisk risiko, er det som regel ikke grunnlag for ansvar.⁹⁷ Det skjønnsmessige kravet om ekstraordinær risiko er det mest interessante i relasjon til oppdragsgiveransvaret. Kravet innebærer at den aktuelle risikoen må overstige det man blir utsatt for i dagliglivet, og være av en viss størrelse⁹⁸. Hagstrøm og Stenvik trekker her en parallell til oppdragsgiveransvaret. Etter å ha konkludert med at private oppdragsgivere ikke bør kunne delegere risikofylt virksomhet til oppdragstaker uten ansvarsbefriende virkning, diskuterer forfatterne det samme spørsmålet for det offentlige. Her er situasjonen mer uklar, men spørsmålet «kommer på spissen der virksomheten ikke kan sies å innebære en ekstraordinær risiko».⁹⁹

Forfatternes uttalelser tolkes slik et oppdragsgiveransvar kun er aktuelt i de tilfellene hvor det ulovfestede objektive ansvaret ikke kommer til anvendelse. Det er også i engelsk rett stilt

---

⁹⁵ Se punkt 3.3.4.

⁹⁶ Woodland vs. Essex (2013) avsnitt 6.

⁹⁷ Se blant annet Rt. 2006 s. 690 avsnitt 31.

⁹⁸ Kjønstad (2004) punkt 2.3.

⁹⁹ Hagstrøm/Stenvik (2015) s. 249.

spørsmål ved om oppdragsgiveransvar for ekstraordinært farlig virksomhet er velbegrunnet, da det i nyere tid har blitt mer uklart hvor skille mellom vanlig og farlig virksomhet går.¹⁰⁰ Spørsmålet blir da hva som kan begrunne et oppdragsgiveransvar for risikofylt virksomhet som ikke skaper en ekstraordinær risiko. På en side er det på det rene at i oppdragstilfeller er det den private oppdragstakeren som selv skaper risikoen, og ikke har gjort forholdsmessige tiltak for å avverge den. Da er ikke det offentlige nærmest å bære de erstatningsrettslige konsekvensene av dette. Selv om for eksempel en brannutrykning eller veiarbeid er områder som innebærer betydelig risiko, vil ikke risikoens størrelse alene tilsi offentlig ansvar.

På en annen side kan det hevdes at for virksomheter som mangler privat motstykke, som for eksempel skipskontroll, så har det offentlige en sterkere tilknytning til risikoelementet. Dette må etter mitt syn sees i lys av forventingshensynet. Som nevnt er det et argument for oppdragsgiveransvar at borgeren gjerne har særlige forventninger til at det offentlige forebygger risikoaspekter ved sin virksomhet. Grunnlaget for aktiv identifikasjon er hensynet til skadelidte. Dersom det offentlige ikke svarer til disse forventningene, kan det også være plausibelt å statuere ansvar. Det kan også fremstå urimelig dersom den enkelte skadelidte risikerer å lide et økonomisk tap som følge av en risiko ved et tiltak som skjer i allmennhetens interesse, som gjerne er typisk for offentlig virksomhet. Hagstrøm anfører her at likefordelingshensyn tilsier at fellesskapet bør bære tapet, og ikke den skadelidte som risikerer at sitt erstatningskrav ikke blir dekket.¹⁰¹

3.5.5 KONKLUSJON

Hovedformålet i punkt 3.5 er å undersøke hvordan sentrale trekk ved andre objektive ansvarsgrunnlag står seg i oppdragstilfeller. For identifikasjonsspørsmålet fremstår tilknytning som et nøkkelord. Herunder vil tilknytning mellom oppdragsgiver og oppdragstaker, mellom oppdragsgiver og gjøremål og til risikoen være viktig. Likheten mellom en arbeidstaker og oppdragstaker taler for at det offentlig ikke bør stilles annerledes ved bruk av oppdragstaker enn ved bruk av arbeidstaker. Det finnes arbeidsforhold med svak tilknytning mellom prinsipal og aktør, og oppdragsforhold med sterk tilknytning mellom prinsipal og aktør. Det er etter mitt skjønn ikke et klart nok skille til at ansvarsrisikoen bør være ulik. Analogi fra kontraktsretten viser også at skader i kjernen av offentlig virksomhet

---

¹⁰⁰ Woodland vs. Essex (2013) avsnitt 6.

¹⁰¹ Hagstrøm (1987) s. 215.

kan tale for ansvar, i lys av kontraktshjelperansvaret. Jeg har argumentert for at dette nærhetskravet gjør seg spesielt gjeldende ved myndighetsoppgaver som det offentlige har eksklusiv rett til å utøve. Både redningstjenester og skipskontroll faller inn under en slik kategori. Det er også i disse tilfellene det offentlig har sterkest tilknytning til risikoen som materialiseres seg i skade. Hvor stor risikoen er fremstår ikke som et argument for offentlig oppdragsgiveransvar. Det er oppdragstaker som skaper risikoen. Kun unntaksvis vil risikoen tale for offentlig ansvar, men da gjør det ulovfestede objektive ansvaret seg gjeldende.

3.6 KONKLUSJON DE LEGE FERENDA

I det foregående har spørsmålet vært når et offentlig oppdragsgiveransvar bør ilegges. Som nevnt tidligere er det neppe holdepunkter for å etablere en generell regel. Formålet har derfor for det første vært å se hvordan og hvorfor oppdragsgiveransvar eksisterer i andre rettssystemer. Deretter undersøkte jeg hvilke underliggende hensyn som gjør seg gjeldende, og hvordan disse påvirkes av at det offentlige er oppdragsgiver. Til slutt ble det undersøkt hvordan analogiske slutninger fra andre objektive ansvarsgrunnlag kunne gi bidrag til problemstillingen. Inntrykket etter fremstillingens del 2 om gjeldende rett var at det ikke var et behov for et offentlig oppdragsgiveransvar for private oppdragstakere. Spørsmålet ble overlatt til domstolen, og rettspraksis sin pragmatiske metode har funnet rimelige løsninger på andre grunnlag.

Etter mitt skjønn har imidlertid offentlig oppdragsvirksomhet særskilte preg som gir gode grunner for et selvstendig ansvarsgrunnlag. Et culpaansvar for manglende offentlig tilrettelegging fanger ikke opp relasjonen mellom oppdragsgiver og oppdragstaker, og understreker heller ikke beskyttelsesbehovet skadelidte har i møte med det offentlige. At delegering av myndighetsoppgaver er en økende trend, tilsier også et økende behov for et forutberegnelig identifikasjonsgrunnlag. Offentlig virksomhet er samfunnsnyttig, men som regel har ikke offentlige kontroll – og serviceoppgaver noen parallell i privat sektor. Argumentet om at oppdragsgiver rettslig sett ikke bør stå annerledes når andre enn arbeidstakerne benyttes, forsterkes av at virksomhetene gjerne er eksklusivt offentlige. Dette gjelder spesielt statsoppgaver som får direkte betydning for borgernes rettsgoder, som har som formål å øke allmenhetens sikkerhet.

I en rettspolitisk vurdering er likevel det avgjørende at de skisserte hensynene og momentene kumulativt taler for identifikasjon. Gjennomgående er det slik, men ansvar må bero på en konkret vurdering. En tilnærming som virker spesielt interessant er kontraktsanalogien, som ble fokusert på i punkt 3.5.3. Her får man frem pliktelementet det offentlige har overfor skadelidte, som også etter utenlandsk rett har gjort at det offentlige ofte har vært nærmest å bære risikoen for den erstatningsbetingede skaden.

4 KILDELISTE

LOV

Kongeriket Norges Grunnlov 17. mai 1814

Lov 16. juni 1961 nr. 15 om rettshøve mellom grannar

Lov 13. juni 1969 nr. 26 om skadeserstatning

Skadeståndslågen 2. juni 1972

Lov 24. juni 1994 nr. 39 om sjøfarten

Lov 29. november 1996 nr. 72 om petroleumsvirksomhet

Lov 17. juni 2005 nr. 90 om mekling og rettergang i sivile tvister

Lov 16. februar 2007 nr. 9 om skipssikkerhet

FORARBEIDER

NUT 1958: 8 Utkast til motiver til lov om Statens og kommunenes erstatningsansvar
(Statsansvarsutredningen)

Betænkning om Statens og kommunernes erstatningsansvar nr. 214 (1959)

NUT 1964: 3 om lov om det Det offentliges og andre arbeidsgiveres erstatningsansvar m.m.
(Innstilling II)

Ot.prp. nr. 48 (1965-1966) om lov om skadeserstatning i visse forhold

NOU 1974: 34 om lov om kjøp

Prop. 1989/90: 42 om det allmännas ansvar enligt skadeståndslågen

PRAKSIS

Underinstanser og forvaltningspraksis

RG 1953 s. 389 (Eidsivating)

SOMB 1983 s. 76 (Sivilombudsmannens årsmelding)

Høyesterett

Rt. 1939 s. 766

Rt. 1967 s. 597

Rt. 1980 s. 485

Rt. 1980 s. 1070

Rt. 1983 s. 758

Rt. 1986 s. 1386

Rt. 2000 s. 253

Rt. 2000 s. 1056 A

Rt. 2006 s. 690 A

Woodland vs. Essex County 2013 (Engelsk høyesterett)

BS-40168/2018-HJR (2. afdeling) (Dansk høyesterett)

HR-2020-1120-A

LITTERATUR

Bøker

Askeland, Bjarte, *Erstatningsrettslig identifikasjon*, Cappelen Akademisk forlag, 2002
(bygget på doktorgradsavhandling forsvart 2001)

Eckhoff, Torstein, *Rettskildelære*, 4. utg ved Helgesen, Jan, Tano Acshehoug 1997

Hagstrøm, Viggo, *Offentligrettslig erstatningsansvar: studier i spesiell og alminnelig erstatningsrett*, 1. utg, Tano, 1987

Hagstrøm, Viggo og Stenvik, Are, *Erstatningsrett*, 1. utg, Universitetsforlaget 2015

Holle, Marie-Louise, *Hæftelsesansvar for selvstendige virkende tredjemænd*, Karnov Group 2013

Koch, Sören og Øyrehagen Sunde, Jørn, *Comparing Legal Cultures*, Fagbokforlaget, 2020¹⁰²

Nygaard, Nils, *Rettsgrunnlag og standpunkt*, 2. utg, Universitetsforlaget 2004

Avtaler

Danish Maritime Authority, *Danish RO agreement*, 4. Mai 2015

Artikler

Kjønstad, Asbjørn, «Ulovfestet objektivt ansvar», *Tidsskrift for erstatningsrett* s. 99-122, 2004

Tande, Knut Martin, «Rekkevidden av det ulovfestede kontraktshjelperansvaret sett i lys av HR-2020-1120 (Kystverksdommen)», *Tidsskrift for erstatningsrett, forsikringsrett og trygderett* s. 120-142, Universitetsforlaget 2021

---

¹⁰² Består av en rekke artikler av ulike forfattere.